ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2002 ΤΕΥΧΟΣ 103 ΕΤΟΣ 22ο € 3,52 / 1200 δρχ.

ΤΖ. Ρ.Ρ. ΤΟΛΚΙΝ
Ο Άρχοντας των Δακτυλιδιών

Σχέσεις ανάμεσα στη Φιλοσοφία & την Πολιτική

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: Μια εκπαίδευση για τη ζωή

Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ στην Αρχαία Ελλάδα

Η δύσκολη τέχνη να ζεις την πραγματικότητα

Μυθολογία & ιστορία

ISSN 1109-8125

Από τον Εκδότη

Τελευταία παίχτηκαν στους κινηματογράφους δύο πολύ καλά έργα που έχουν σαν κοινό στοιχείο τη μαγεία. Αναφέρομαι στον Άρχοντα των Δαχτυλιδιών του Τόλκιν και στο Χάρυ Πότερ. Ειδικά το τελευταίο έχει σπάσει ρεκόρ θεαματικότητας από μεγάλους και μικρούς, γιατί δεν είναι μόνο ένα μυθιστόρημα για παιδιά. Και τα δύο αυτά έργα εμπεριέχουν βαθιά φιλοσοφικά μηνύματα. Με τον Άρχοντα των Δαχτυλιδιών ασχολούμαστε σ'ένα άρθρο στο παρόν τεύχος και με τον Χάρη Πότερ θα κάνουμε το ίδιο σε κάποιο προσεχές.

Σε τι μπορεί να οφείλεται όμως η τεράστια επιτυχία αυτών των έργων; Γιατί η μαγεία τραβάει και έλκει τόσο πολύ την προσοχή των ανθρώπων τα τελευταία χρόνια; Όπως σε όλα τα πράγματα, έτσι και εδώ πολλοί μπορεί να είναι οι παράγοντες που συντελούν στις απαντήσεις αυτών των ερωτημάτων. Αλλά θα ήθελα να εστιάσω την προσοχή σ' έναν από αυτούς, ίσως τον πιο σημαντικό! Ο κόσμος έχει κορεστεί πια από έναν πολιτισμό τόσο πεζό και τόσο υλιστικό όσο ο δικός μας, που έχει ισοπεδώσει κάθε αξία και μαζί με αυτές, κάθε ικανότητα για δημιουργική φαντασία.

Και η μαγεία είναι μια όψη της δημιουργικής φαντασίας, της ικανότητας ενόρασης και οραματισμού άλλων πραγματικοτήτων, πιο καλών από αυτήν που ζούμε. Κι ο κόσμος χρειάζεται οράματα, χρειάζεται να πιστέψει σε άλλη πραγματικότητα πιο ποιητική, πιο ιδανική, από αυτήν στην οποία αισθάνεται ότι ζει εγκλωβισμένος.

Από την άλλη μεριά, όπως ήδη έχει διατυπωθεί από διανοητές του μεγέθους ενός Ουμπέρτο Έκο- κι εμείς στη Νέα Ακρόπολη το λέμε εδώ και τέσσερις δεκαετίες- έχουμε μπει σε μια ιστορική περίοδο που μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε ως ένα νέο μεσαίωνα. Κι όπως σε κάθε μεσαίωνα, έτσι και σ'αυτόν, οι διάφορες μορφές του φανταστικού και της μαγείας τείνουν ν'αναπτυχθούν σε μεγαλύτερο βαθμό. Κι όπως σε όλα τα πράγματα, υπάρχουν οι καλές, θετικές και δημιουργικές εκφράσεις, αλλά και οι κακές, αρνητικές και καταστροφικές.

Μαζί με τον σοφό μάγο Γκάνταλφ υπάρχει και ο Σόρον, ο Άρχοντας του Σκότους, και μαζί με τον καλό Ντάμπλντορ υπάρχει και ο σκοτεινός Βόλντεμορ. Και στην κοινωνική μας πραγματικότητα, μαζί με τα θετικά οράματα για ένα νέο και καλύτερο κόσμο και για μια νέα αναγέννηση των τεχνών, των επιστημών και των κοινωνικών θεσμών, υπάρχουν τα ψεύτικα οράματα πολλών και διάφορων τσαρλατάνων, ψευτοπροφητών, αστρολόγων, μελλοντολόγων και μέντιουμ που προκαλούν σύγχυση στον κόσμο και εκμεταλλεύονται, συνήθως με τον πιο αποτρόπαιο τρόπο, την ευπιστία των απλών ανθρώπων και την ανάγκη τους για έναν καλύτερο κόσμο.

Θεωρούμε πολύ θετικό το γεγονός της μεγάλης επιτυχίας τέτοιων έργων, καθώς και το γεγονός της αύξησης του ενδιαφέροντος του κόσμου για τέτοιες μορφές μαγείας που εκπροσωπούν τις δυνάμεις του καλού, κάτω από πρόσωπα όπως του Γκάνταλφ και του Ντάμπλντορ, αλλά να είμαστε προσεκτικοί γιατί μαζί με αυτές, αναπτύσσονται και άλλες δυνάμεις πιο σκοτεινές, που ευδοκιμούν στο μεσαίωνα, και μεταμφιέζονται με ποικίλους τρόπους, όπως για παράδειγμα, με τον εγωισμό, την αδιαφορία μπροστά στον ανθρώπινο πόνο, τη βία, τη μνησικακία και το μίσος, για να πούμε μόνο κάποιους λίγους.

Μια γερή φιλοσοφική διαμόρφωση μ'έναν εκπαιδευμένο και καθαρό νου είναι η καλύτερη ασπίδα ή αν θέλουμε ο καλύτερος φακός που μπορεί να μας βοηθήσει να διακρίνουμε, ανάμεσα σε αυτές τις διάφορες μεσαιωνικές μορφές και εκφράσεις που αρχίζουν να χαρακτηρίζουν τους καιρούς μας, τις θετικές προσπάθειες και οράματα από τις κακόβουλες και επικίνδυνες για τον άνθρωπο, την κοινωνία και τη φύση.

Μπαίνοντας στο νέο έτος 2002, ευχόμαστε σε όλους τους αναγνώστες μας να καλλιεργήσουν όσο πιο πολύ μπορούν αυτήν την χρυσή ασπίδα που ονομάζεται φιλοσοφία στον κλασικό τρόπο, δηλ. η βιωματική φιλοσοφία που στοχεύει την ουσία των πραγμάτων και την πρακτική εφαρμογή στη ζωή. Με άλλα λόγια, αυτή είναι η εσωτερική φιλοσοφία, δηλ. η φιλοσοφία του εσώτερου νοήματος της ζωής.

Σας ευχόμαστε χρόνια πολλά και καλή δημιουργική χρονιά 2002.

Η Διεύθυνση

ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Εκδίδεται από τις:
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΒΑΡΒΟΓΛΗ 3,
ΑΘΗΝΑ 11361
Τηλ. 8231301, Fax. 8810830
e-mail: ena-na@eexi.gr
Πληροφορίες:
http://www.nea-acropoli.gr

ΕΤΟΣ 22ο, ΤΕΥΧΟΣ 103
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ
2002

Εκδότης - Ιδιοκτήτης :
Γ.Α. Πλάνας

Διευθυντής Σύνταξης :
Γ. Χρόνης

Υπεύθυνος Ύλης :
Κ. Δαϊκίδου

Ατελιέ:
Κ. Δαϊκίδου

Δημ. Σχέσεις - Διακίνηση :
Γ. Χρόνης

Μεταφράσεις :
Γ. Πλάνας, Ι. Μούστρη

Συνεργάτες:
Γ. Χαραλαμπόπουλος, Μ. Χιμένεθ, Ι. Μούστρη, Γ. Τσιρώνης, Π. Μούστρης

Στοιχειοθεσία - Διόρθωση:
Διονυσία Κόκλα

Εκτύπωση :
Μ. Κατίνας, Γ. Κολιάτσος

περιεχόμενα

περιεχόμενα

3 ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

5 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

6 INTERNET ΕΝΑΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΙΣΤΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

10 Η ΔΥΣΚΟΛΗ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΝΑ ΖΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

12 ΤΖ. Ρ.Ρ. ΤΟΛΚΙΝ
Ο ΑΡΧΟΝΤΑΣ ΤΩΝ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΩΝ

17 ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΖΩΗ

22 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ ΠΟΥ ΑΛΛΑΞΑΝ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ

25 ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ

26 ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

27 Η ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

28 Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΤΖΕΝΤΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

30 ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

36 ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

38 Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

42 ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

47 ΑΡΧΑΪΚΟ ΒΗΜΑ

49 ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΤΟ INTERNET & τι είναι το QoS (Quality of Service)

του Γιώργου Τσιρώνη
roland@aurora.eexi.gr
http://w4u.eexi.gr/ roland

Ορισμός

QoS ονομάζουμε την πρακτική της παροχής υπηρεσιών εγγυημένης ποιότητας. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το whatis.com (http://www.whatis.com), «στο Internet και στα δίκτυα γενικότερα ονομάζουμε QoS την άποψη ότι υπηρεσίες όπως η ταχύτητα μεταφοράς δεδομένων, ο αριθμός των σφαλμάτων και άλλα χαρακτηριστικά, μπορούν να μετρηθούν, να βελτιωθούν και (σε κάποιο βαθμό) να παρασχεθεί εγγύηση για το επίπεδό τους».

Στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο, πολλές εταιρείες παρέχουν (ή ετοιμάζονται να παράσχουν) συμβόλαια όπου προσφέρονται εγγυημένες υπηρεσίες κάτω από αυτό το μοντέλο, ενώ υπάρχουν ακόμη και τεχνολογικά πρότυπα που αναπτύχθηκαν ειδικά γι' αυτό το σκοπό (π.χ. το Common Open Policy Service).

Η ιδέα του QoS είναι πολύ δημοφιλής μεταξύ των μεγάλων προμηθευτών Internet γιατί τους παρέχει τη δυνατότητα να διαχωρίσουν τη θέση τους από τους πολύ φθηνότερους της αγοράς δηλαδή τις μικρότερες και πιο ευέλικτες εταιρείες, υπογράφοντας συμβόλαια όπου περιγράφεται ακριβώς το επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών. (Επίπεδο που ισχυρίζονται ότι είναι πολύ υψηλότερο από εκείνο των «μικρών»). Εκτιμάται επίσης ότι το QoS θα αποδειχθεί πολύ δημοφιλές και μεταξύ των πελατών που σήμερα αδυνατούν να συγκρίνουν τις υπηρεσίες διαφορετικών ISP για να επιλέξουν τον καλύτερο.

Παρόλα αυτά, μερικοί ειδικοί εκφράζουν πολλές αμφιβολίες για την ορθότητα αυτής της προσέγγισης. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι για να υπάρξει νομική δέσμευση κάποιου για θέματα ποιότητας (υπογραφή συμβολαίου με ρήτρες κ.λπ.) πρέπει πρώτα να δεχθούμε ότι η ποιότητα:

1. Είναι κάτι το μετρήσιμο
2. Μπορεί να περιγραφεί επακριβώς εκ των προτέρων
3. Είναι δυνατόν να παρασχεθεί σε εγγυημένο βαθμό

Δυστυχώς όμως, στην πράξη δεν συμβαίνει τίποτε από τα παραπάνω.

Οι αντιρρήσεις για το QoS

1. Η ποιότητα δεν μετριέται.

Κάθε άνθρωπος έχει διαφορετική αντίληψη του τι σημαίνει ποιότητα.
Επίσης, οι περισσότεροι από μας έχουμε την τάση να αναγνωρίζουμε και να εκτιμούμε όχι την ύπαρξη, αλλά την απουσία της.

2. Η ποιότητα δεν περιγράφεται εκ των προτέρων.

Μια υπηρεσία είναι αδύνατον να οροθετηθεί επακριβώς με αντικειμενικούς όρους.

Αυτό μπορεί να συμβεί μόνο για πολύ συγκεκριμένα μέρη της αλλά όχι για το όλον. Για παράδειγμα, αν θέλουμε να μας εγγυηθούν για τη λειτουργία του Web site μας, μπορούμε να ορίσουμε τις ακόλουθες παραμέτρους ελέγχου:

α. Αδιάλειπτη λειτουργία του Web server
β. Συνεχής σύνδεση με το Internet
γ. Ταχύτητα σύνδεσης
δ. DNS (υπηρεσία διευθυνσιοδότησης)

Αν νομίζετε όμως ότι αυτά σημαίνουν πως έχουμε site που λειτουργεί, σκεφθείτε ακόμη τα παρακάτω:

α. Αν παρουσιαστεί πρόβλημα με το hardware του server τι γίνεται;

β. Αν το μηχάνημα λειτουργεί, αλλά έχει πέσει το TCP IP stack ποιος ευθύνεται;

γ. Αν υπάρχει σύνδεση με ping, αλλά όχι με http θεωρούμε ότι παρεσχέθη η πρόσβαση στο Internet;

δ. Αν υπάρχει μεγάλο packet loss (χάνονται πολλά δεδομένα), η υπηρεσία θεωρείται ότι λειτουργεί κανονικά;

ε. Αν δεχθούμε επίθεση Denial of Service και γεμίσει η γραμμή από άχρηστα πακέτα ποιος είναι αρμόδιος να λύσει το πρόβλημα;

στ. Αν λειτουργεί η υπηρεσία web, αλλά όχι κάποιο από τα συνοδευτικά scripts που έχουν εγκατασταθεί στο μηχάνημα θεωρούμε ότι το site λειτουργεί ή όχι;

ζ. Αν πέσει το site λόγω υπερβολικού φόρτου ποιός ευθύνεται;

Η πραγματικότητα είναι πολύ περίπλοκη για να περιγραφεί με ακρίβεια. Γι' αυτό και όταν θα έρθει η «κακιά στιγμή», ανακαλύπτουμε ότι προφανείς όροι όπως «σύνδεση στο Internet», ή «παροχή υπηρεσίας», έχουν πολλές και αντιφατικές ερμηνείες.

3. Η παροχή εγγυημένων υπηρεσιών πληροφορικής δεν είναι πρακτικά εφικτή.

Δυστυχώς, οι υπολογιστές είναι πλέον τόσο περίπλοκοι που δεν καταλαβαίνουμε ούτε πώς λειτουργούν, ούτε πού βρίσκονται τα προβλήματα που παρουσιάζουν (ειδικά σε κλειστά συστήματα όπως τα Windows).

Κανείς λοιπόν δεν μπορεί να εγγυηθεί την καλή λειτουργία τους και είναι μάταιο να ελπίζουμε ότι κάποτε θα φθάσουμε σε τόσο υψηλό τεχνολογικό επίπεδο ώστε να γίνει εφικτό κάτι τέτοιο.

Φυσικά, κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τη μελλοντική πρόοδο της τεχνολογίας.

Αξίζει όμως τον κόπο να αναρωτηθεί κανείς γιατί δεν παρέχονται σήμερα εγγυημένες υπηρεσίες ακόμη και σε πολύ πιο «απλές» εφαρμογές όπως το ρεύμα ή το τηλέφωνο, όπου η τεχνολογία είχε στη διάθεσή της έναν ολόκληρο αιώνα για να ωριμάσει και να γίνει εξαιρετικά αξιόπιστη.

Μια εναλλακτική προσέγγιση

Σε κάθε ασανσέρ υπάρχει μια πινακίδα όπου αναγράφεται το μέγιστο αποδεκτό βάρος ανύψωσης. Αυτό αποτελεί την εγγυημένη υπηρεσία μεταφοράς φορτίου που μας παρέχει ο κατασκευαστής. Στην πραγματικότητα όμως το βάρος που μπορεί να σηκώσει κάθε ανελκυστήρας είναι ακριβώς το διπλάσιο από ό,τι αναφέρει η πινακίδα.
Η πρακτική αυτή ονομάζεται overengineering και αποτελεί μια πολύ δημοφιλή εναλλακτική προσέγγιση στο θέμα της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών. Εκ πρώτης όψεως, η επένδυση σε πολλαπλάσιο εξοπλισμό απ' όσο χρειαζόμαστε, είναι ανόητη και θα ήταν προτιμότερο να υιοθετήσουμε μια πιο έξυπνη προσέγγιση όπου η κατανομή πόρων και δυνατοτήτων θα γίνεται αποκλειστικά και μόνο με βάση τις ανάγκες μας.

Το μεγάλο πλεονέκτημα της ανόητης προσέγγισης, βρίσκεται στην απλότητά της. Το κόστος προμήθειας, ρύθμισης και εγκατάστασης ειδικού εξοπλισμού παρακολούθησης των παρεχομένων υπηρεσιών είναι εξαιρετικά υψηλό, ενώ η πολυπλοκότητα του είναι τόσο μεγάλη, ώστε, αντί να λύνει τα προβλήματά μας, η παρουσία του προσθέτει απλώς άλλο ένα επίπεδο υποχρεώσεων και δυσκολίας.
Γι' αυτό και πολλοί υποστηρίζουν ότι, αν και θεωρητικά το μοντέλο QoS είναι πολύ αξιόλογο, στην πράξη είναι αδύνατον να εφαρμοστεί.

Συμπεράσματα

Αυτές οι απόψεις δεν είναι δημοφιλείς ούτε στα στελέχη των επιχειρήσεων ούτε στους κομπιουτεράδες.

Τα στελέχη ονειρεύονται ένα αυτόματο σύστημα που θα λύσει όλα τα προβλήματά τους και θα τους επιτρέψει να βγάλουν «εκτός μάχης» τις μικρότερες και πιο ευέλικτες εταιρείες που δεν θα μπορέσουν να αγοράσουν τις πανάκριβες εφαρμογές QoS.

Οι κομπιουτεράδες πάλι πιστεύουν ότι η τεχνολογία μπορεί να κατορθώσει τα πάντα και αρνούνται οποιαδήποτε «σκοταδιστική» ιδέα υποστηρίζει πως υπάρχουν εργασίες που δεν μπορούν να αναληφθούν από υπολογιστές.

Και οι δύο όμως κάνουν λάθος. Τα στελέχη πρέπει να καταλάβουν ότι τα συστήματα QoS είναι τόσο ακριβά που (στο ορατό μέλλον) θα ανήκουν πάντοτε στους προμηθευτές, αλλά όχι στους πελάτες.

Οι τελευταίοι λοιπόν πολύ δύσκολα θα εμπιστευτούν εγγυημένες υπηρεσίες όταν αυτός που τις παρέχει είναι και εκείνος που τις ελέγχει και κρίνει την αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία τους.

Οι κομπιουτεράδες θα πρέπει να θυμηθούν την εποχή που σπούδαζαν προγραμματισμό. Η Assembly είναι η ισχυρότερη και η ταχύτερη γλώσσα προγραμματισμού. Ωστόσο, κανείς (πρακτικά) δεν τη χρησιμοποιεί γιατί είναι εξαιρετικά δύσκολη και περίπλοκη.

Αντίθετα, προτιμούν λιγότερο ισχυρές γλώσσες όπως η C ή ακόμη και πολύ «αδύναμες» όπως η Visual Basic επειδή με αυτές ο προγραμματισμός είναι πολύ πιο εύκολος.

Το λογισμικό που παράγεται βέβαια είναι πολύ πιο αργό, απ' ό,τι μια κατασκευή σε Assembly, αλλά η υπολογιστική ισχύς είναι φθηνή και καλύτερα να αγοράσεις γρηγορότερο μηχάνημα παρά να προγραμματίσεις σε ταχύτερο και καλύτερο κώδικα άριστων επιδόσεων.

Αυτό ακριβώς είναι και το επιχείρημα υπέρ του overengineering.
Το QoS μπορεί να εφαρμοστεί μόνο σε μεμονωμένες καταστάσεις, ειδικές εφαρμογές ή πολύ συγκεκριμένες υπηρεσίες.

Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων όμως είναι πολύ φθηνότερο, ευκολότερο και αποδοτικότερο να επενδύσεις απλώς σε περισσότερο, ισχυρότερο και ανθεκτικότερο εξοπλισμό.

Η ΔΥΣΚΟΛΗ ΤΕΧΝΗ του να ΖΕΙΣ στην ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η ιστορική αδράνεια που σέρνουμε όλοι μέσα από την περισσότερο ή λιγότερο εγκυκλοπαιδική εκπαίδευσή μας, απόρροια του περασμένου αιώνα, που υπερηφανευόταν για "θετικισμούς", σχημάτισε πολλές βασικές έννοιες και το χειρότερο, παραμόρφωσε τη δική μας ικανότητα σκέψης και διάκρισης.

G.A.LIVRAGA,
Ιδρυτής του Διεθνούς Πολιτιστικού Οργανισμού Νέα Ακρόπολη.
Σταυρός των Παρισίων σε Τέχνες, Επιστήμες & Γράμματα,

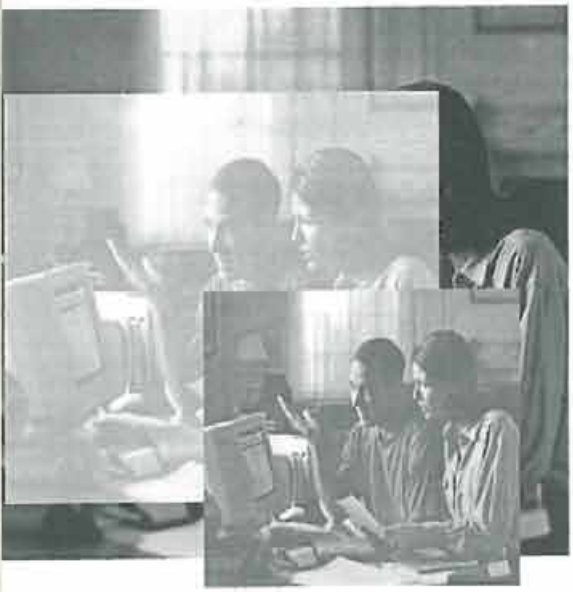

Είναι αξιοπερίεργο ότι πολλοί άνθρωποι που χειρίζονται ηλεκτρονικά τεχνικά συστήματα δεν έχουν βγει νοητικά, από την εποχή του οχτάδοντου γραναζιού, που χρησιμοποιούσαν οι μεσαιωνικοί μας μυλωνάδες. Γι' αυτούς όλα εξηγούνται, όλα έχουν την ονομαστική καρτέλα τους και για όσα πράγματα αυτή η καρτέλα δεν υπάρχει, εφευρίσκουν μια και τους την κολλάνε, επειδή δεν υπάρχει μεγαλύτερος τρόμος από αυτόν που προκαλεί σ' αυτούς τους ανθρώπους το άγνωστο. Και μπροστά σ' αυτό, ή το αρνούνται ή το μεταλλάσσουν, μέχρι να καταφέρουν να του δώσουν μια οικεία κι εφησυχαστική όψη για τα μικροαστικά μυαλά τους.

Όμως, ο απλοϊκός λογικός νους δε μας οδήγησε πάντα προς την αλήθεια. Εξαπατηθήκαμε επανειλημμένες φορές. Ο διαθέσιμος χώρος σ' ένα περιοδικό περιορίζει τα παραδείγματα, αλλά τουλάχιστον μπορούμε να αναφέρουμε μερικά: Τα πανεπιστήμια του περασμένου αιώνα αρνούνταν

κάθε δυνατότητα πτήσης στα μηχανήματα που ήταν βαρύτερα απ' τον αέρα, ακόμα κι όταν πετούσαν τα πουλιά μπροστά απ' τα παράθυρά τους. Επίσης ισχυρίζονταν ότι, λογαριάζοντας τις πιέσεις, το νερό του βυθού των ωκεανών θα έπρεπε να είναι τόσο στερεό και βαρύ όσο το σίδερο, λόγω της συμπίεσης των ανώτερων στρωμάτων.

Οι ηλεκτρικές ωθήσεις δεν μπορούσαν να μεταδοθούν χωρίς καλώδια. Οι ομηρικές παραδόσεις ήταν απλά αρχαία παραμύθια. Η τηλεόραση ήταν κάτι απίθανο όπως και η μη μαγνητική ύπνωση. Επίσης το κανόνι χωρίς οπισθοδρόμηση και τόσα άλλα.

Ο απλοϊκός νους μάς εξαπατούσε αιώνες, όταν μας έπεισε ότι η γη ήταν το κέντρο του σύμπαντος κι ότι έπρεπε να είναι επίπεδη. Ότι η Αμερική ήταν μια χίμαιρα, ακόμη κι αν έδειχνε ο Κολόμβος ανθρώπους και καρπούς που ήταν πασιφανές πως δεν προέρχονταν απ' την Ασία. Ότι αυτό που έβλεπε ο Γαλιλαίος με τα τηλεσκόπιά του ήταν οπτικές αντανακλάσεις, όχι αστέρια, αφού δεν ήταν ορατά με το γυμνό μάτι. Ότι το τυπογραφείο με κινητούς χαρακτήρες ήταν ένα μηχάνημα αργό κι ανίκανο να δώσει χρώματα με τον τρόπο που έκαναν τις μινιατούρες.

Ο 19ος αιώνας δεν έκανε άλλο απ' το να ενθρονίζει το τοτέμ της "επιστημονικής πραγματικότητας" και να ενισχύει τα ταμπού απέναντι σε όλα όσα δεν είχαν προηγουμένως μπει ετικέτες επίσημα. Έτσι, με μια θεοποίηση της λογικής ήθελαν να καταπολεμήσουν τη σκέψη του Θωμά του Ακινάτη, που έντυνε με λογικά ενδύματα την Πίστη.

Αλλά αυτός ο τρόπος ιεροποίησης της φαινομενικής λογικής ήταν ένα μεγάλο ψέμα, επειδή οι άνθρωποι πέταξαν με μηχανήματα πιο βαριά απ' τον αέρα, κουβάλησαν εικόνες μέσω άύλων οδών κι ανακάλυψαν την Τροία, επαλήθευσαν την ύπαρξη χιλιάδων αόρατων για το ανθρώπινο μάτι άστρων, δημιούργησαν το κανόνι χωρίς οπισθοδρόμηση, κατέβηκαν στο βυθό της θάλασσας με τα βαθυσκάφη τους και βρήκαν ρευστό νερό. Έτσι **η εμπειρική τεχνική ξεπέρασε βιωματικά τις μυστικές συνεδριάσεις των Ακαδημιών και τις "σφραγισμένες αποδείξεις", που ήταν γραμμένες σε χιλιάδες τόμους αλυσοδεμένους από μια "ψεύτικη λογική", που όπως αποδείχτηκε σήμερα, υπήρξε κατηγορηματική στα συμπεράσματά της χωρίς να το δικαιούται.**

Αλλά, ενώ τα ξέρουμε όλα αυτά, εξακολουθούμε να επαναλαμβάνουμε το λάθος σ' άλλα πεδία, επειδή η υπερηφάνεια μάς εμποδίζει να λέμε "όχι", συγχέοντας την εξυπνάδα με το διαφωτισμό και τη κουλτούρα με την ανάγνωση.

Εξάλλου, ένα είδος "δημοκρατίας της γνώσης" κάνει όλους σχεδόν τους ανθρώπους να προσεγγίζουν στις απόψεις που βρίσκεται η "πλειοψηφία" του κοινωνικού συνόλου και να τις υιοθετούν "apriori*", χωρίς να ξέρουν με σιγουριά αν η στάση τους αυτή βασίζεται σε αληθινή κρίση ή σε γνώμη που επιβάλλεται από τη μόδα ή που ωθείται από κάποιο άλλο μηχανισμό χειραγώγησης και ελέγχου της κοινής γνώμης.

Η τέχνη του να ζει κανείς στην Πραγματικότητα επομένως, προυποθέτει την **"απολύμανση"** από τις **"apriori"* κρίσεις και την απελευθέρωση από τη λαθεμένη έννοια του ότι η λογική μπορεί να ερμηνεύσει το σύνολο της Πραγματικότητας.**

Είναι απαραίτητο να γυρίσουμε σ' ένα φιλοσοφικό ατουραλισμό, όπου να εξαλείφονται οι μεσάζοντες μεταξύ της πραγματικότητας και της έννοιας. Χρειάζεται περισσότερη παρατήρηση και λιγότερη σκέψη. Χρειάζεται να ξεριζωθεί το ψέμα που ταυτίζει τη δημιουργική φαντασία με την παραμορφωτική φαντασιοπληξία. Να είναι κανείς αυθεντικός δεν είναι και τόσο δύσκολο. Αρκεί να βρει τον εαυτό του και να τολμήσει να πει "δεν ξέρω", όταν αγνοεί κάτι... Κι όλα τα άλλα, όπως λέει το ρητό, θα μας δοθούν επιπροσθέτως. Στη δυναμική αυτής της διαδικασίας βρίσκονται οι σπόροι της ορθής γνώσης και του ορθού ζειν.

*apriori : εκ των προτέρων

ΤΖΩΝ Ρ.Ρ. ΤΟΛΚΙΝ

Ο ΑΡΧΟΝΤΑΣ ΤΩΝ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΩΝ

Του καθ. Γ.Α. Πλάνα, Ιδρυτή της Ν. Ακρόπολης στην Ελλάδα.

Ο Τζων Ρόναλντ Ρουέλεν Τόλκιν γεννήθηκε στις 3 Ιανουαρίου του 1892 στην BLOEMFONTEIN της ελεύθερης πολιτείας του ORANGE στην Ν. Αφρική και πέθανε στις 2 Σεπτεμβρίου το 1973. Η προσωπικότητα, η προσφορά και όλο το έργο του, θεωρούνται σήμερα, στο πεδίο της λογοτεχνίας και της φιλολογίας, εξαιρετικής σημασίας.

Η ιστορία του μυθιστορήματος αναδύεται απ' την Οδύσσεια και πριν απ' αυτήν, όπως έγραψε παλιά ο C.S.LEWIS στο περιοδικό TIME & TIDE. Το έργο του Τόλκιν και συγκεκριμένα «ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών», δεν είναι μια επιστροφή, αλλά ένα βήμα μπροστά ή μια ολόκληρη μυθική και λογοτεχνική επανάσταση. Είναι η κατάκτηση ενός νέου εδάφους. Όμως στην εποχή μας την αντι-ρομαντική και αντι-ηρωική όπου οι μύθοι και τα έπη έχουν ναρκωθεί μπρός στην τεχνολογία των κομφόρ και στον κρύο υλισμό του σημερινού κόσμου μας, το έργο του Τόλκιν είναι μια επιστροφή προς το μέλλον...

Ένα μέλλον όπου βρίσκονται οι ρίζες του ανθρώπινου. Το έπος του Άρχοντα των Δαχτυλιδιών είναι σαν μια αστραπή στον μονότονο και γκρίζο ουρανό του σήμερά μας...είναι κάτι σχεδόν παράλογο.

Ο Τόλκιν έτσι, δημιούργησε μια ολόκληρη μυθολογία, μια ολόκληρη ιστορία ενός παρελθόντος ξεχασμένου πια απ' τους ανθρώπους.

Υπάρχουν μερικοί που πιστεύουν ότι οι ιστορίες του Τόλκιν δεν είναι ένα απλό δημιούργημα της φαντασίας του ανθρώπου, αλλά μια πραγματικότητα ενός μακρινού και μυθικού «κάποτε». Οι ήρωές του και οι περιπέτειές τους είναι μια ανασύνθεση των αρχαίων μυθολογιών της Αγγλίας, Ιρλανδίας, Ισλανδίας, Σκανδιναυίας και άλλων βορείων χωρών. Ο Τόλκιν απλώς θυμήθηκε και έπλεξε όμορφα τους αόρατους ιστούς ενός λησμονημένου παρελθόντος, βυθισμένου στη λησμονιά των ανθρώπων του σήμερα.

Ο Τόλκιν υπήρξε καθηγητής της αγγλοσαξωνικής γλώσσας και της αγγλικής λογοτεχνίας, στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Κάποια φορά είπε σχετικά για τον Άρχοντα των Δαχτυλιδιών: «Παρόμοιες ιστορίες δεν γεννιούνται από την παρατήρηση των φύλλων των δέντρων, ούτε απ' την βοτανολογία ή την μελέτη του εδάφους. Μεγαλώνουν σαν σπόροι στο σκοτάδι και τρέφονται με την «τύρφη» του νου. Όλα όσα έχει δει ή σκεφτεί ή διαβάσει και που επί πολύ καιρό ήταν ξεχασμένα...Η ύλη της τύρφης είναι κυρίως και ολοφάνερα, φιλολογική ύλη».

Εκτός από τον Άρχοντα των Δαχτυλιδιών (1954-1955) ο Τόλκιν έγραψε το «Χόμπιτ» (1937), « Ο Γεώργιος Γίλλης απ' το Χαμ» (1949), « Οι Περιπέτειες του Τομ Μπομπαντίλ» (1962), «TREE AND LEAF»

(1965), «SMITH OF WOOTON MAJOR» (1967) και το « Σιλμαρίλλιον» (1977). Απ' το πρώτο μέχρι το τελευταίο, όλα τα έργα του είναι σαν τα τεμάχια ενός πελώριου και αρχέγονου ψηφιδωτού ή σπαζοκεφαλιάς, που παρ' όλη την ατομική τους ομορφιά, όταν αλληλοσυμπληρωθούν, όλα δείχνουν την ασυναγώνιστη και απέραντη ομορφιά ενός ολοκληρωμένου και τελειωμένου συνόλου.

Η αλήθεια είναι ότι ο Τόλκιν, μέσα στον 20ο αιώνα, δημιούργησε ή ανέστησε απ' τις στάχτες της λησμονιάς μια συνεκτική μυθολογία παγκόσμιας αυθεντικότητας.

Δεν δημιουργεί μια διανοουμενίστικη κίνηση μεταπολεμική, ούτε ασχολείται με τις υπαρξιακές, σοσιαλιστικές, ηττοπαθείς δοξασίες που κυκλοφορούσαν στον κόσμο την εποχή της ωριμότητας του συγγραφέα...Αντίθετα, δημιουργεί μια λογοτεχνική και επική μυθολογία, δημοσιεύει μια σειρά βιβλίων φαινομενικά για παιδιά και παραδόξως έχει μια απίστευτη επιτυχία. Υπολογίζεται ότι ο «Άρχοντας των Δακτυλιδιών» έχει διαβαστεί από 70 εκατομμύρια ανθρώπους.

Μπορούμε ίσως να βρούμε κάποια εξήγηση γι' αυτό το φαινόμενο, αναλύοντας το παιδικό πλαίσιο όπου μεγάλωσε ο Τόλκιν. Ανατράφηκε με την ακμαία τότε νοοτροπία των Μπόερς της Ν. Αφρικής, δηλ. με την λατρεία της δύσκολης και σκληρής ζωής, την έννοια της ευθύνης, της αποστολής, του καθήκοντος και του υπερβατικού, με την αγωνιστική αισιοδοξία του επικίνδυνου τρόπου αντιμετώπισης της ζωής, την περιπέτεια. Δηλ. ανατράφηκε με όλα αυτά που αποτελούν την ουσία του νοτιοαφρικανού ανθρώπου. Ο σεβασμός στην παράδοση, η σημασία των λέξεων, η δύναμη των όρκων, η μαγεία των συμβόλων και των φυλακτών, το ιδανικό του να γίνει κανείς ήρωας, ακόμα και όταν είναι εναντίον όλων... Όλα αυτά ποτισμένα με την πίστη σε μαγικές και μυστηριώδεις παραδόσεις που έμοιαζαν με τους ιρλανδέζικους θρύλους για μάγους και νεράιδες, ζούσαν μέσα στη νεανική καρδιά που ενώ ποθούσε ήλιο και γέλια, συγκρουόταν με την γκρίζα πραγματικότητα μιας καταθλιπτικής ματαπολεμικής εποχής, μιας μοιρολατρικής νεολαίας, ενός σκληρού και τραχύ υλισμού, ενός νικητή λαού ηττημένου. Ο Γιός του ο Μ. Τόλκιν είπε σχετικά με την καταπληκτική επιτυχία του πατέρα του, ότι αυτός ανταποκρινόταν στο κάλεσμα των ανθρώπων πάσης ηλικίας και χαρακτήρα, που βαρέθηκαν τη βρόμα, τις ψεύτικες αξίες, , την αγχώδη επιτάχυνση, τις αρρωστημένες φιλοσοφίες και όσα μας έχουν προσφέρει σαν αντικατάσταση της ομορφιάς, της αίσθησης του μυστηρίου, της περιπέτειας του ηρωισμού και της χαράς, χωρίς τα οποία η ψυχή του ανθρώπου αρχίζει να μαραίνεται και να πεθαίνει.

Υπάρχουν μερικές εξηγήσεις του Τόλκιν στον πρόλογο του πρώτου βιβλίου του, του «Χόμπιτ» που δημοσιεύτηκε το 1937: «Αυτή είναι μια πολύ παλιά ιστορία.Σ' εκείνα τα χρόνια οι γλώσσες και οι γραφές ήταν πολύ διαφορετικές απ' τις σημερινές....» Ύστερα μιλάει για τη φύση της Ρούνικης γραφής με τόση ακρίβεια, όση όταν εξηγεί την λέξη. Μόνο ένας εσωτεριστής φιλόλογος θα μπορούσε να το κάνει έτσι, με τόση ομορφιά και τόσο βάθος ταυτόχρονα.

Μερικοί κριτικοί αποφάνθηκαν, ακολουθώντας τις γραμμές του διαλεκτικού υλισμού, ότι όλο το έργο του Τόλκιν δεν είναι παρά μια λατρεία στον «αντι-ήρωα». Γιατί οι περισσότεροι κεντρικοί ήρωες στα έργα του είναι συνήθως αδύνατοι και μικροκαμωμένοι. Τίποτα πιο λανθασμένο. Η ερμηνεία αυτή είναι τόσο υλιστική άλλωστε, που καταντάει άθλια. Το γεγονός της φυσικής αδυναμίας των ηρώων του μπρός στις εσωτερικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, δεν κάνει κάτι άλλο, απ'το να τονίζει και να δυναμώνει τον ηρωισμό τους. Αλλά ένας υλιστής, φαντάζεται τον ήρωα μονάχα σαν έναν Σούπερμαν με υπερδυνάμεις. Και αναρωτιόμαστε: αν έχει υπερδυνάμεις τότε πού είναι ο ηρωισμός του;

Αυτή είναι μια απ' τις πολλές λεπτομέρειες που κατακτούν αυτό το παρθένο έδαφος που είναι η κοινή γνώμη, στο όνομα της βρομιάς, των αρρωστημένων φιλοσοφιών και των ψεύτικων αξιών, όπως έλεγε ο Τόλκιν.

Ο ΑΡΧΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙΑ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ

Για τον Τόλκιν, η ιστορία του Άρχοντα των Δαχτυλιδιών είναι μόνο ένα κομμάτι σ' ένα απέραντο ψηφιδωτό μιας περίπλοκης μυθολογίας, μιας διαφορετικής γεωγραφίας ενός αρχαίου κόσμου, που σήμερα πια δεν υπάρχει. Ο ίδιος ο Τόλκιν είχε σχεδιάσει χάρτες με τις κύριες τοποθεσίες και περιοχές που αναφέρονται στα έργα του και ακόμα ολόκληρα γενεαλογικά δέντρα και χρονολογίες των προσώπων του, που όπως αναφέραμε και προηγουμένως, για τον ίδιο τον Τόλκιν και για πολλούς άλλους δεν είναι θρύλος φανταστικός, αλλά υπαρκτά και κάποτε ιστορικά πρόσωπα.

Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών είναι ο Σόρον ο μέγας, ένας πανίσχυρος μαύρος μάγος, κύριος του σκότους, που απέκτησε τη δύναμή του χάρις σ' ένα μαγικό δαχτυλίδι που ανάμεσα σε άλλες θαυματουργές ικανότητες, έχει και αυτή, του να κάνει αόρατο αυτόν που το φοράει, επιτρέποντάς του να καταλάβει τη γλώσσα που μιλούν τα ζώα και οι άνθρωποι γύρω του, καθώς και να οξύνει σε αφάνταστο βαθμό τις αισθήσεις του. Αυτή η αόρατη διάσταση είναι ο Αστρικός κόσμος που αναφέρει ο εσωτερισμός.

Όποιος τον κρατάει και μάθει να τον χρησιμοποιεί, γίνεται πανίσχυρος επειδή τονίζει μέχρις εσχάτων κάθε εγωισμό, επιθυμία και ένστικτο εξουσίας που έχει ο καθένας.

Έτσι, μολονότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί για καλό, κάποια στιγμή (όπως θα κάνει ο πρωταγωνιστής του έργου το Χόμπιτ Μπίλμπο), η τάση του παρασέρνει όλο και εντονότερα τον κάτοχό του προς το κακό. Ο Σόρον όμως, έχασε το δαχτυλίδι του με το οποίο ήταν ανίκητο το κακό. Πώς έγινε αυτό; Σε πολύ παλιά εποχή, είχαν σφυρηλατηθεί μαγικά δαχτυλίδια δύναμης για να μοιραστούν και να χρησιμοποιούνται για το καλό των τριών βασιλείων: Των Ξωτικών, των Νάνων και των Ανθρώπων. Οι μαγικοί στίχοι της παράδοσης των ξωτικών, όπως αναφέρεται στην αρχή του έργου λένε:

- Τρία δαχτυλίδια για τους Βασιλείς- Ξωτικά κάτω απ' τον ουρανό.
- Επτά για τους άρχοντες Νάνους στα πέτρινα σπίτια.
-Εννέα για τους θνητούς ανθρώπους, καταδικασμένους να πεθάνουν.
- Ένα για τον σκοτεινό άρχοντα πάνω στον σκούρο θρόνο, στη γη του Μόρντορ όπου απλώνονται οι σκιές.

- Ένα δαχτυλίδι για να τα εξουσιάζει όλα.
- Ένα δαχτυλίδι για να τα βρεί.
-Ένα δαχτυλίδι για να έλξει τα άλλα και να τα δέσει στο σκότος.

Η κατασκευή του μοναδικού δαχτυλιδιού από τον Σόρον εξουδετέρωνε τη δύναμη που είχαν για το καλό τα άλλα δαχτυλίδια. Με τη δύναμη του μοναδικού δαχτυλιδιού ο Σόρον σκλάβωσε τους 9 βασιλιάδες των ανθρώπων που κατείχαν τα 9 δαχτυλίδια και τους έκανε υπηρέτες - σκιάχτρα του.. Επίσης εξουσίαζε μαζί με τους δράκους τα 7 δαχτυλίδια των νάνων και οι βασιλιάδες έγιναν ανίσχυροι μπροστά του.

Δεν βρήκε μόνο τα 3 ισχυρότερα δαχτυλίδια των βασιλιάδων των ξωτικών, που όπως αποδεικνύεται στο τέλος του έργου, κατείχαν μυστικά ο βασιλιάς Έρλοντ, η ντάμα Γκαλάντριερλ και ο ίδιος ο Γκάνταλφ, ο λευκός μάγος που μαζί με τον Φρόντο κυρίως πρωταγωνιστούν σ' όλη την ιστορία της μάχης για την καταστροφή του Σόρον του σκοτεινού Άρχοντα των Δαχτυλιδιών.

Οι κάτοχοι αυτών των τριών δαχτυλιδιών, διευθύνουν όλο τον πόλεμο, λιγότερο ο ένας και περισσότερο ανοικτά οι άλλοι, ενάντια στη δύναμη του κακού. Αυτές οι τρείς οντότητες αποτελούν την τριπλή καρδιά μιας δεβικής ή αγγελικής και θεϊκής ιεραρχίας, που θα προστατεύσει και θα

σώσει την ανθρωπότητα απ' την κυριαρχία του σκότους, μέχρι που θα αποσυρθούν απ' τους ανθρώπους, στο τέλος της Τρίτης Εποχής, αφήνοντάς τους μόνους, με τον βασιλιά τους, τον Άραγκορν Ελέσσαρ, που θα εγκαινιάσει μια νέα Τέταρτη Εποχή....

Γιατί κάποια στιγμή ο μάγος αφήνει τον βασιλιά να κυβερνάει μόνος του γιατί η εποχή των μάγων περνάει.

Απ' όλα αυτά βέβαια ο αναγνώστης θα έχει πολλά ερωτηματικά ...ποιές είναι αυτές οι Εποχές, τι είναι αυτά τα τρία βασίλεια, πώς ο Σόρον έγινε άρχοντας του κακού ή τουλάχιστον αν πάντα υπήρξε κακός...και πολλά άλλα. Ο Τόλκιν μας δίνει αυτές και πολλές άλλες απαντήσεις στο τελευταίο του βιβλίο το «Σιλμαρίλλιον» που αποτελεί μια αληθινή κοσμογονία...Απ' την αρχή του Σύμπαντος με την μουσική των Δυνάμεων που δημιουργούν τις σφαίρες δράσης των κόσμων, μέχρι τη βασιλεία σκότους του Σόρον, στην Τρίτη Εποχή.

Στις περιπέτειές του «Χόμπιτ» που ο Τόλκιν κυκλοφόρησε το 1937, διηγείται πώς ήρθε το μοναδικό δαχτυλίδι στα χέρια του Μπίλμπο Μπάγκινς, όπως αναφέρεται στην αρχή του πρώτου τόμου του «Άρχοντα». Η αρχή του έργου αυτού είναι πολύ διαφωτιστική για όλη την υπόθεση των «Δαχτυλιδιών Δύναμης». Εκεί αναφέρει ο μάγος Γκάνταλφ (που σημαίνει μάγος, έλφος ή ξωτικό) στο Χόμπιτ Φρόντο όλη την ιστορία, από τότε που φτιάχτηκε απ' τον Σόρον, αρπάχτηκε απ' τον βασιλά των ανθρώπων τον «Ντυσηρνέσσε του Ίσιλντουρ», απ' το ίδιο το χέρι του Σόρον, (συνεργαζόμενος με τον πατέρα του Έλεντιλ και τον βασιλιά των ξωτικών Γιλ - Γκάλαχαντ και ύστερα το έχασε στα νερά του ποταμού Άντουιν, κυνηγημένος απ' τα τελώνια των βουνών που τον σκότωσαν.

Στο βάθος του ποταμού το βρήκε ο απαίσιος Γκόλουμ και απ' αυτόν το πήρε ο Μπίλμπο Μπάκινς, ενώ γλίτωνε απ' τα τελώνια του βουνού για να πάει μαζί με τον βασιλιά των νάνων Θόριν να σκοτώσει τον δράκο SNNAUG (Νοσφιστής), που είχε αρπάξει το βασίλειο και την περιουσία των προγόνων του.

Ο Γκάνταλφ δίνει στον Φρόντο να καταλάβει ότι η ύπαρξη του μοναδικού δαχτυλιδιού είναι μια απειλή για τον κόσμο και του αναθέτει να πάει να το καταστρέψει, να το λιώσει στο μόνο μέρος όπου μπορεί αυτό να γίνει: στο ίδιο το ηφαίστειο όπου σφυρηλατήθηκε, στη Γη του Μόντορ όπου απλώνονται οι σκιές του κακού του Σόρον.

Έτσι ξεκινάει όλη η ιστορία. Θα βοηθήσουν διάφορα σημαντικά πρόσωπα και ήρωες, όλα μεγάλης συμβολικής και μυθικής σημασίας, όπως ο Φάνγκορν, ένα από τα πρώτα όντα της δημιουργίας και ο Άρχοντας των Βοσκών των Δέντρων, ο Τομ Μπομπαντίλ, ο Έλροντ, ο Άρχοντας των Αετών, ο Άραγκορν, που είναι ο βασιλιάς που θα επιστρέψει με το «Αναχυμένο Σπαθί», ο Θέοντεν, ο Βασιλιάς των Ανθρώπων των Αλόγων (οι Ιππότες Ροχίριμ) κλπ.

Αυτό που οφείλει να προσέξει κανείς όμως, καθώς ξετιλύγεται όλη η ιστορία, είναι κυρίως οι συμβολισμοί των καταστάσεων, των προσώπων, καθώς και η συμβολική σημασία των ονομάτων. Σ' αυτήν την πορεία η έρευνα ίσως να μη βρεί στέρεο έδαφος εύκολα...Και αυτό γιατί η βαθύτητα του έργου του Τόλκιν είναι τόσο μεγάλη που σε οδηγεί σε μεταφυσικές και ακόμα και σε αποκρυφιστικές προεκτάσεις που ίσως ούτε καν ο ίδιος ο συγγραφέας δεν είχε συνειδητά τουλάχιστον υποψιαστεί.

Ο εκθρονισμένος Άνακτας με το σπασμένο σπαθί, που οδοιπορεί υπερασπίζοντας τους αδύνατους και πολεμόντας το σκοτάδι που σπέρνει ο Σόρον, είναι πολύ σημαντικό στοιχείο. Στο τέλος ο Άραγκορν θ' αποκτήσει ξανά το θρόνο των προγόνων του και νικημένος ο μαύρος μάγος πλέον, θα παντρευτεί τη θεϊκή κόρη του Έλροντ, τη πανέμορφη Άρβεν, που σημαίνει εσπερινός ....είναι η Αφροδίτη. Η επιστροφή και η αναγνώριση του Άνακτα γίνεται από το γεγονός οτι ο βασιλιάς θεραπεύει με τα χέρια του και με αυτόν τον τρόπο, στην ώρα της συμφοράς και της μάχης, ο λαός μαθαίνει ότι κάποιος θεραπεύει με τα χέρια του τις πληγές ...είναι ο βασιλιάς που γύρισε!

Άλλο στοιχείο είναι η προδοσία του μάγου «Σάρομαν του Λευκού», που εγκαταλείπει τους φίλους του και μετατρέπεται σε μαύρος, μπαίνοντας στην υπηρεσία του Σόρον, με τη σκέψη όμως να προδώσει και αυτόν για να βασιλέψει στη θέση του, στον πύργο του Μόρντορ και να γίνει κάτοχος του μοναδικού δαχτυλιδιού.

Χτυπιέται όμως και νικιέται από τις ίδιες τις δυνάμεις του, που γυρίζουν εναντίον του.

Θαυμάσια είναι και η αναφορά στο περιστατικό του θανάτου του «Γκάνταλφ του Γκρίζου», που κατεβαίνει στον Άδη γκρεμισμένος στο σκοτάδι και νικητής του θανάτου ανασταίνεται στην κορυφή του βουνού, απ' όπου τον παίρνει στα πόδια του ο βασιλιάς των αετών που έρχεται να τον βοηθήσει. Ο συμβολισμός είναι εξαιρετικός. Σαν νικητής του θανάτου, δυό φορές γεννημένος, μύστης πια, θα ορκιστεί απ' τον Έλροντ σαν «Λευκός», αντικαθιστώντας τον πρώην αρχηγό των μάγων, τον προδότη Σάρουμαν. Από εδώ και έπειτα δεν θα είναι πιά Γκάνταλφ «ο Γκρίζος» αλλά «ο Λευκός».

Το μοναδικό δαχτυλίδι της δύναμης όμως δεν είχε εξουσία πάνω σε όλους. Υπάρχει μόνο ένας που ήταν εντελώς άτρωτος στην εξουσία του δαχτυλιδιού: Ο Τομ Μπομπαντίλ.

Αυτό είναι ένα πολύ παράξενο πρόσωπο, που η φύση και η προέλευσή του αναφέρεται λίγο, στον πρώτο τόμο του Άρχοντα των Δαχτυλιδιών.

Καθώς ξετυλίγεται η υπόθεση του έργου στα δύο βιβλία, αναδύονται και αναπτύσσονται θέματα ουσίας και δίνεται στον αναγνώστη η ευκαιρία να προβληματιστεί για κάτι πολύ σημαντικό: την ηθική υπόσταση των προσώπων και των εμπλοκών τους στα γεγονότα. Από μία αναφορά στην έννοια του καλού και του κακού, μέχρι τις αμφιβολίες και τους δισταγμούς των «ανωτέρων» προσώπων στις σημαντικότερες στιγμές της λήψης μιας απόφασης στη ζωή, πολλά άλλα ερωτηματικά και προβληματισμοί παρουσιάζονται μπρός στον στοχαστικό αλλά και γοητευμένο αναγνώστη.

Ποιός δεν ένοιωσε μια βαθιά συγκίνηση βλέποντας τον μάγο Γκάνταλφ, τον άγιο που θυσιάζεται για τη σωτηρία της ανθρωπότητας, να καβαλικεύει με το σπαθί του στη ζώνη, επικεφαλής των ξανθών παλληκαριών, των Ροχίριμ.

Υπάρχει κάτι το μυστηριώδες, ενδιαφέρον και περίπλοκο σ'αυτό το έργο, μια αίσθηση σαν όλα όσα διηγείται να υπήρξαν πολύ καιρό πριν, πολύ πριν αρχίσει η ιστορία των ανθρώπων, σε μια εποχή όπου τα ξωτικά, οι νάνοι, τα πνεύματα των δένδρων και οι μάγοι ζούσαν μαζί ανάμεσα στους ανθρώπους. Σε μια εποχή άγιων-βασιλιάδων, που θεράπευαν με τα χέρια τους. Σε μια ξεχασμένη, μυθολογική πια εποχή, αλλά που όμως, νοιώθουμε σαν πραγματικότητα χωρίς ίσως να ξέρουμε το γιατί, σαν μια πραγματικότητα που αναδύεται απ' τα λησμονημένα βάθη του παρελθόντος του ίδιου του εαυτού μας.

Υπάρχουν πολλά...πάρα πολλά που θα μπορούσαμε να πούμε, κάνοντας και μια ανάλυση πολύ μεγάλη και με πολλές ερμηνείες των στοιχείων που σχηματίζουν την ιστορία αυτή και ακόμα, που εμφανίζονται στην κινηματογραφική παρουσίαση. Αλλά μάλλον κουράσαμε τον αναγνώστη μας. Και το καλύτερο θα ήταν να έρθει ο ίδιος σε επαφή με τον Τόλκιν.

Όπως είπε κάποιος, το έργο του Τόλκιν ενθουσιάζει τα παιδιά και κάνει τους μεγάλους να σκέφτονται...Αλλά κατά βάθος, ποιός είναι ο μεγάλος και ποιός ο μικρός;

Ίσως θα μπορούσαμε, παραφράζοντας την φράση των Ευαγγελίων, να πούμε όπως ο Χριστός, ότι θα πρέπει να ξαναγίνετε παιδιά για να εισχωρήσετε στο βασίλειο των χρόνων του Τόλκιν.

Φιλοσοφία: ΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

Delia Steinberg Guzman,
Πρόεδρος του Διεθνούς Οργανισμού Νέα Ακρόπολη, Σταυρός των Παρισίων του Πανεπιστημίου της Σορβόνης σε Επιστήμες, Τέχνες και Γράμματα.

Στον κύκλο των Ουτοπιών, των Ονείρων και των Πραγματικοτήτων, μιλάμε για Φιλοσοφία. Και το να μιλάμε για φιλοσοφία σημαίνει να μιλάμε για πολλά πράγματα.

Το να ζει κανείς με ανοικτά τα μάτια, σημαίνει να μη φοβάται να ερευνήσει τα μεγάλα μυστήρια, σημαίνει να μη φοβάται να κοιτάξει το Σύμπαν και να αναρωτηθεί γι' αυτό, για τον ίδιο, για τον Άνθρωπο. Και είναι σ' αυτό το σημείο όπου συμπίπτουν όλοι οι πολιτισμοί, επειδή σε όλες τις στιγμές όταν ο άνθρωπος αναρωτήθηκε πώς ενώνεται με το Σύμπαν, βρήκε το Θεό, και τον αντικατόπτρισε με χίλιους τρόπους. Αυτό δε σημαίνει ότι η φιλοσοφία είναι θρησκεία, αλλά δεν την αποκλείει. Μπορεί να είναι γνώση, τέχνη, θρησκεία, μπορεί να είναι πολλά πράγματα. Είναι κάτι αρκετά γενικό για να γίνει ακριβώς μια μεγάλη ουτοπία. Απ' όλους τους ορισμούς της φιλοσοφίας υπάρχει ένας που μ' αρέσει ιδιαίτερα και που έχω επαναλάβει τόσες φορές στα μαθήματά μου, που θα τον πώ μια ακόμα φορά, επειδή, όπως και στην τέχνη, οι επαναλήψεις ποτέ δεν είναι περιττές, αλλά μάς βοηθούν να την καταλάβουμε. Μ' αρέσει πολύ ο ορισμός που αποδίδεται στον **Πυθαγόρα**, όταν οι σοφοί της εποχής του απευθύνονταν σ' αυτόν με μεγάλο σεβασμό, ονομάζοντάς τον ακριβώς έτσι, σαν «σοφό». Λέγεται ότι σε μια περίπτωση απάντησε: ***«Όχι, εγώ δεν είμαι σοφός. Εγώ είμαι απλά ένας φίλος της σοφίας»***. Και από αυτή την

ελληνική έκφραση βγήκε ο φίλο-σοφος, αυτός που αγαπά τη σοφία επειδή δεν την κατέχει, επειδή νιώθει ότι ακόμα του λείπουν πολλά πράγματα, και γι' αυτό την αγαπά, την αναζητά και την κυνηγά. Βέβαια, να ονομάζουμε τους εαυτούς μας φιλοσόφους μας οδηγεί στη σύγκριση με τον Πυθαγόρα και μας πέφτει πολύ μεγάλος. Το πολύ θα είμασταν "φίλο-φιλόσοφοι". Πολλές προσπάθειες για να πλησιάζουμε, πολύ αγάπη και πολλά σκαλοπάτια για να

φτάσουμε σ' εκείνη την αγάπη όπως την ονόμαζε ο Πυθαγόρας, που είναι η αγάπη στη σοφία, ο απέραντος κινητήρας που μας κάνει να πορευόμαστε προς αυτά που μας λείπουν, προς αυτά που χρειαζόμαστε. ***Ο Πλάτωνας έλεγε ότι δεν αγαπάμε αυτά που έχουμε, αλλά αυτά που μας λείπουν***. Ακριβώς η αγάπη μάς οδηγεί προς εκείνο που μας λείπει, εκείνο που μας συμπληρώνει, εκείνο που μας τελειοποιεί. Να αντιληφθούμε ότι υπάρχει σοφία και ότι δεν την κατέχουμε, είναι εξαίσιο, επειδή αυτό μας υποκινεί, γιατί αυτή η αγάπη είναι που μας κάνει να βγούμε, να σπάσουμε τους

φραγμούς του εγωισμού, εκείνους τους φραγμούς του «αυτά που εγώ θέλω», «αυτά που εμένα μ' αρέσουν», «αυτά που με στενοχωρούν». Επειδή όταν αρχίζει κανείς να κοιτάζει το σύμπαν με άλλα μάτια, ανοίγουν πολλές εσωτερικές πόρτες, αλλά και πάρα πολλές εξωτερικές πόρτες και υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα να καταλάβει κανείς τους άλλους, καθώς καταλαβαίνει τον εαυτό του. Σήμερα, ίσως, πολλούς αιώνες μετά από τον Πυθαγόρα, από εκείνους τους φιλοσόφους που θεωρούνταν ουτοπικοί, η φιλοσοφία σε γενικές γραμμές, είναι κάτι αρκετά διαφορετικό. Το έχω ζήσει προσωπικά σπουδάζοντας στο Πανεπιστήμιο, σαν μια μόνιμη αίσθηση του ανικανοποίητου.

Σήμερα φιλοσοφία είναι κάτι πολύ αφηρημένο. Είναι πολλές οι λέξεις και πολλές οι δύσκολες έννοιες, και όταν έχει κανείς αυτήν την ιδέα για τη φιλοσοφία, την αποφεύγει. Σήμερα φιλοσοφία είναι σχεδόν η Ιστορία της Φιλοσοφίας, είναι μια ματιά σ' όλα όσα έχουν σκεφτεί όλοι οι φιλόσοφοι όλων των εποχών. Αλλά σεβόμενοι κάποιους κανόνες, επειδή σε κάθε εποχή υπάρχουν φιλόσοφοι που είναι πολύ καλοί, πολύ διάσημοι, και υπάρχουν άλλοι που είναι απαγορευμένοι, κακοί, απαίσιοι. Θα περάσουν κάποια χρόνια και οι απαίσιοι θα είναι οι καλοί, και αυτοί που σήμερα θεωρούνται καλοί θα περάσουν στην άλλη μεριά. Και η Ιστορία της Φιλοσοφίας έχει μόδες. Σήμερα η φιλοσοφία δε θεωρείται κάτι πρακτικό, κάτι χρήσιμο για τη ζωή. Αυτή η ιδέα έλλειψης εφαρμογής, αυτή η ιδέα ότι η φιλοσοφία είναι μια ουτοπία, ότι δε χρησιμεύει σε τίποτα, μας ανάγκασε να υποστούμε, κυρίως σε μέρος του περασμένου αιώνα και σ' αυτόν όπου πολλές υλιστικές ιδέες έχουν προχωρήσει, τις συνέπειες αυτού του μύθου που είναι η φιλοσοφία. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της Ισπανίας και άλλων χωρών, όχι πολλών ευτυχώς, που αποφάσισαν να βγάλουν αυτήν την ύλη από τα εκπαιδευτικά προγράμματα, διότι, σε τι χρησιμεύει; Συνέπεια: Ο κόσμος προσπαθεί να αποφύγει τη φιλοσοφία, όπως αυτός που δεν έχει μάθει να ζει προσπαθεί να αποφύγει να μείνει μόνος με τον εαυτό του. Υπάρχει πολύ εσωτερικό κενό, πολύ ανασφάλεια και δεν πρέπει να μας παραξενεύει καθόλου ότι υπάρχει τόση διαφθορά, επειδή όταν ο άνθρωπος δε βρίσκει έναν άξονα μέσα του, δεν ξέρει πώς να συνεχίσει. Τριάντα χρόνια στη Νέα Ακρόπολη, μελετώντας φιλοσοφία, και κάποια χρόνια πριν στο Πανεπιστήμιο, είναι πολλά χρόνια αφιερωμένα σ' αυτήν κι

ας μου λένε ότι δεν είμαι πρακτική, εγώ εξακολουθώ να λέω στον εαυτό μου: Και τα μεγάλα ερωτήματα, οι μεγάλες ανησυχίες... πού απαντώνται; Τι κάνουμε με όλα εκείνα που μας καταλαμβάνουν όταν βρισκόμαστε μόνοι μας! Και γιατί η ζωή και γιατί ο θάνατος και γιατί ο πόνος και γιατί γερνάμε και γιατί μας συμβαίνουν αυτά που μας συμβαίνουν; ***Γιατί υπάρχει πόνος και γιατί μπορεί κανείς να περάσει από τον πόνο στη χαρά και από τη χαρά στον πόνο και τι είναι αυτό που μας οδηγεί σαν ένας άνεμος από το ένα στο άλλο;*** Γιατί έχουμε φοβίες και γιατί αμφιβάλλουμε...; Και όταν πηγάζουν αυτά τα ερωτήματα ή τα απαντάμε ή θα ζούμε διαρκώς με το άγχος επειδή θα έχουμε ρίξει ένα πέπλο μπροστά στα μάτια μας προσπαθώντας να μη βλέπουμε τα πιο σημαντικά. Όταν υπάρχουν ερωτηματικά δεν υπάρχει άλλη λύση παρά να ρωτήσεις. Όταν ο ***Σωκράτης*** έλεγε: ***«Ένα ξέρω, ότι τίποτα δεν ξέρω»,*** δεν το έλεγε για να συμβιβαστεί με το να μη ξέρει τίποτα. Είναι μια αναγνώριση όσων δε γνωρίζει κανείς και ένα σημείο εκκίνησης: ***«Θα μάθω περισσότερα επειδή χρειάζομαι να ξέρω περισσότερα»***. Κι ας πέρασαν οι αιώνες, ο άνθρωπος θα συνεχίσει να θέτει στον εαυτό του αυτά τα ερωτηματικά. Και αρκεί να απαιτήσουμε μια απάντηση, για να γίνει η φιλοσοφία χρήσιμη και πρακτική και αναγκαία. ***Η φιλοσοφία είναι η Μεγάλη Εκπαιδεύτρια.*** Είναι αυτή που **μας διδάσκει να ζούμε**. Το πιο δύσκολο απ' όλα, που είναι να ζούμε, σχεδόν κανείς δεν το διδάσκει. Δε θα γίνουμε σοφοί, αλλά τουλάχιστο θα έχουμε κάποιες λιγότερες φοβίες, κάποιες λιγότερες αμφιβολίες απ' όσες είχαμε πριν, δε θα κοιτάξουμε τη Μεγάλη Αλήθεια, αλλά θα αρχίσουμε να έχουμε κάποιες βεβαιότητες. Το ποιός είμαι, τι κάνω εδώ, γιατί βρίσκομαι εδώ, από πού προέρχομαι και προς τα πού πηγαίνω, είναι ένας τρόπος να μάθουμε να ζούμε. **Η Τέχνη του Ζειν** είναι να απαντάμε καθημερινά σ' αυτά τα ερωτήματα. Είναι να καταλάβουμε γιατί υποφέρουμε, γιατί υπάρχει πόνος. Οι ανατολικοί φιλόσοφοι, τόσο παλιοί που μερικές φορές δεν ξέρουμε καν ποιες ημερομηνίες να τους βάλουμε, έλεγαν ότι ο πόνος είναι φορέας συνείδησης. Όταν είναι κανείς ευτυχισμένος και γελάει, δύσκολα αναρωτιέται: «γιατί μου συμβαίνει αυτό εμένα;». Φαίνεται ότι οι άνθρωποι μαθαίνουμε όταν κάτι μας πονάει και η Τέχνη του Ζειν μάς διδάσκει ότι κάθε φορά που υποφέρουμε, πρέπει να σταματήσουμε και να αναρωτηθούμε: ***«Γιατί υποφέρω, τί προσπαθεί να μου διδάξει αυτή τη στιγμή; Τί υπάρχει πίσω απ' αυτόν τον πόνο; Τί σημαντική εμπειρία μπορώ να αποκομίσω;»*** Όταν ένας φιλόσοφος μαθαίνει να ζει, αντιμετωπίζει μια δοκιμασία και αν την ξεπεράσει, ξέρει ότι, όταν φτάσει η επόμενη, θα μπορέσει να την υπερβεί και θα θέλει να μάθει κάτι περισσότερο για τη ζωή. Αυτή η Τέχνη του Ζειν συμπεριλαμβάνει επίσης κάτι τόσο σημαντικό όπως είναι η εκτίμηση για τη ζωή και για όλα τα ζωντανά όντα. Δεν είναι δυνατό να ακούμε νέους να λένε υποτιμητικά: «Εγώ δε ζήτησα να έρθω στη ζωή». Μία επιτίμηση, σε ποιόν; Δεν ξέρω αν ζητήσαμε να έρθουμε στη ζωή! Είμαστε εδώ και πρέπει να μάθουμε να την εκτιμάμε, επειδή είναι ένα εξαίσιο δώρο. Δεν μπορούμε να περάσουμε απ' τη ζωή αφήνοντάς τη να μας παρασύρει. Ίσως κι αυτό να αποτελεί μέρος της Τέχνης του Ζειν. Αντί να είμαστε ένας κορμός δένδρου στο έλεος του ρεύματος σ' έναν ποταμό, να έχουμε την ικανότητα να

Η φιλοσοφία, πέρα από τις πολλές έννοιες που την ορίζουν στην Ιστορία, πέρα από το φτάσιμο των σκοπών που της έχουν δοθεί, είναι η Μεγάλη Τέχνη, η Μεγάλη Επιστήμη. Είναι μια στάση μπρος στη ζωή. Είναι μια στάση που απαιτεί μια Επιστήμη.

κατασκευάσουμε μια βάρκα με τον κορμό, κουπιά και να μπορούμε να οδηγήσουμε τον εαυτό μας μέσα από το ρεύμα. Αυτή η φιλοσοφία και αυτή η Τέχνη του Ζειν, είναι για κάποιος λίγους; Όχι, είναι για όλους. Σε όλες τις στιγμές, σ' όλα τα μέρη, μας χρειάζεται κάποιος που να μας διευθύνει σ' αυτήν την Τέχνη του Ζειν... μάς χρειάζεται ένας Δάσκαλος. ***Η φιλοσοφία μάς διδάσκει να εκτιμήσουμε το Δάσκαλο και το Μαθητή.*** Αφού μιλήσαμε για φιλοσοφία, πρέπει να μιλήσω για εκπαίδευση. Πήγα σ' ένα λεξικό για να δω τι είναι εκπαίδευση και βρήκα πράγματα τόσο ωραία όπως κατευθύνω, καθοδηγώ, διδάσκω. Και σκέφτηκα: «Αυτό είναι πολύ ωραίο στο λεξικό, αλλά σύμφωνα με το πού θα το πεις, μπορεί να δυσαρεστήσει, επειδή κανείς δε θέλει να κατευθυνθεί, ούτε να καθοδηγηθεί, ούτε να διδαχθεί. Σήμερα όλος

ο κόσμος προσπαθεί να είναι «ελεύθερος», αντί να μαθαίνει. Θέλουμε να είμαστε «ελεύθεροι» αντί να ξέρουμε. Όμως **εκπαίδευση** είναι αυτό: Είναι ***καθοδήγηση, είναι κατεύθυνση, είναι να ξέρει κανείς να οδηγεί.*** Και μπορεί να εκπαιδεύει μόνο αυτός που έχει ψυχή εκπαιδευτή, επειδή ξέρει να βρίσκει αυτά που υπάρχουν μέσα σ' έναν άνθρωπο, ξέρει να αναπτύσσει, να μεγεθύνει όλες εκείνες τις αξίες που μερικές φορές παραμένουν σιωπηλές, κρυμμένες, και αν δεν έχει κανείς την τόλμη να τις βγάλει, θα παραμείνουν σιωπηλές και κρυμμένες στη διάρκεια της ύπαρξής του. Ο ιδρυτής της Νέας Ακρόπολης, ο Δάσκαλός μου, ο καθηγητής Λιβράγκα, μιλούσε πολύ για την εκπαίδευση. Έλεγε ότι ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι να κάνει να αναβλύσουν οι εγγενείς ιδιότητες του ατόμου. Και αυτή η ιδιότητα της εκπαίδευσης προέρχεται ακριβώς από τη ρίζα της λέξης εκ-παιδεύω, που σημαίνει να βγάζω από μέσα προς τα έξω. ***Ο Πλάτωνας έλεγε ότι ο φιλόσοφος παίζει το ρόλο της μαίας!*** Υπάρχει μια μαία που μας φέρνει στη ζωή με τη γέννηση και υπάρχει ένας φιλόσοφος, κάποιος, που μας δίνει ζωή τη μέρα που μας βοηθάει να βγάλουμε αυτά που κουβαλάμε μέσα μας, να δέσουμε τις ιδέες μας, να τις ενώσουμε, να βάλουμε τάξη στα συναισθήματά μας και να διευθύνουμε τη ζωή μας με κάποια ασφάλεια. Και συνέχιζε να λέει ο καθηγητής Λιβράγκα πως η αληθινή παιδαγωγική είναι εκείνη που ξυπνά το δυναμικό της μάθησης, δηλ. εκπαιδεύει χωρίς να παραμορφώνει, πληροφορεί χωρίς να ψεύδεται, ξυπνά την Ψυχή και τις εσωτερικές δυνάμεις που υπάρχουν σ' όλους τους ανθρώπους. Η επιστήμη της πλατωνικής εκπαίδευσης συνοψιζόταν σε τέσσερις αρετές που ήταν τόσο πολύτιμες χιλιάδες χρόνια πριν όσο τώρα: ***Ανδρεία, Σοφία, Σωφροσύνη και Δικαιοσύνη. Ανδρεία*** δεν είναι να είμαστε παράτολμοι, είναι να έχουμε σθεναρότητα, είναι να ξέρουμε να είμαστε ζωντανοί με αξιοπρέπεια. Σοφία είναι η ικανότητα να κυριαρχούμε στον εαυτό μας, να βρίσκουμε το σωστό μέσο όρο, την ισορροπία. Είναι μια ισορροπία υψηλή, ανώτερη. Σωφροσύνη είναι μια λέξη που μπορεί να ερμηνευτεί με πολύ διαφορετικούς τρόπους: Το να είναι κανείς

σώφρονας σημαίνει να είναι σοφός. Μόνο αυτός που ξέρει είναι σώφρονας. Αυτός που αγνοεί είναι απερίσκεπτος και ρίχνεται στην αγκαλιά της ζωής με οποιοδήποτε τρόπο. Ο Κομφούκιος έλεγε ότι ο συνετός άνθρωπος σκέφτεται τα πράγματα δύο φορές. Μία είναι πολύ λίγο, και τρεις είναι υπερβολή. Δύο φορές, το σωστό. Αυτό είναι σωφροσύνη, αυτό είναι σοφία. Μία καλή εκπαίδευση διαμορφώνει και μεταμορφώνει. Μία καλή εκπαίδευση είναι ***εσωτερική αλχημεία***. Δεν μπορούμε να είμαστε αφού μάθαμε, το ίδιο με πριν. Και αν είμαστε ίδιοι, σημαίνει ότι δεν έχουμε μάθει τίποτα, ότι απομνημονεύσαμε ένα σωρό πράγματα και δεν ξέρουμε τίποτα. Αυτή η διαμορφωτική εκπαίδευση μετάλλαξης, όπως μάς έλεγε ο καθηγητής Λιβράγκα, δεν είναι μια εκπαίδευση εξαναγκασμού των ανθρώπων, δεν μπορεί κανείς να παραποιεί την ανθρώπινη προσωπικότητα. Είναι μια εκπαίδευση που μπορεί να μας ελευθερώσει από πολλά δεσμά και από πολλές ελλείψεις, και από πολλές ανασφάλειες και φοβίες.

Όταν μπορεί κανείς να ρίξει αυτές τις σαβούρες, να λύσει τους κάβους του σκάφους, η Ψυχή αισθάνεται ελεύθερη. Αυτή η διαμορφωτική εκπαίδευση πρέπει να μας βοηθήσει, πρέπει να μάθουμε να διδασκόμαστε.

Και πρέπει να μάθουμε με την πρακτική, επειδή γινόμαστε πολύ στατικοί. Υπερβολικά. Μας λείπει η εμπειρία. Πρέπει να καταφέρουμε να είμαστε ο εαυτός μας. Να ανακαλύπτουμε ότι είμαστε μικροί και να ξέρουμε ότι αυτό είναι πολύ πιο όμορφο από το να μη βρούμε τον εαυτό μας και να μην ξέρουμε πού βρίσκεται αυτό που ονομάζουμε «Εγώ», πού βρίσκεται το «εγώ είμαι».

Ο καθηγητής Λιβράγκα μάς δίδασκε πόσο φανταστικός είναι ο αιώνας μας, που μας άνοιξε τόσες πόρτες και μας επέτρεψε να απολαύσουμε τόσα και τόσα τεχνολογικά επιτεύγματα. Η επιστήμη επέτρεψε στον άνθρωπο να φτάσει μέχρι τη σελήνη, αλλά τώρα είναι η σειρά της φιλοσοφίας να μας επιτρέψει να κάνουμε ένα άλλο ταξίδι πιο μεγάλο, που είναι να φτάσουμε στο βάθος του ανθρώπινου όντος.

Σ' όλους μας αρέσει να φτάσουμε στο βάθος του εαυτού μας και όταν φτάσει κανείς, να αναδυθεί με τα χέρια γεμάτα για να μπορέσει μετά να τα ανοίξει προς τους άλλους, σε έναν κόσμο με γεμάτα αγάπη ζωντανά όντα, με μια πρόταση: Φιλόσοφους μέσω της εκπαίδευσης, ζωντανούς μέσω της Φιλοσοφίας.

Έχω συλλέξει δύο προτάσεις, μια του Πλάτωνα και μια του καθηγητή Λιβράγκα.

Ο ***Πλάτωνας*** λέει: *«Είναι όμορφη και θεία η φλογερή ορμή, που σε σπρώχνει να αναζητήσεις το λόγο των πραγμάτων. Και εκπαιδεύσου σ' αυτές τις ασκήσεις που φαινομενικά δε χρησιμεύουν σε τίποτα και που ο απλός λαός ονομάζει λεπτή περιττολογία, όσο αντέχει το σώμα. Αλλιώς, η αλήθεια θα σου φύγει από τα χέρια».* Πόσο λίγο άλλαξε ο κόσμος! 2.500 χρόνια πριν, εκείνοι οι νέοι που μαζεύονταν γύρω από ένα Σωκράτη ή έναν Πλάτωνα, ήδη έλεγαν ότι: το να αναζητούμε το λόγο των πραγμάτων ήταν μια λεπτή περιττολογία, και ο Πλάτωνας τους απαντούσε πως δεν είναι και ότι είναι μια φλογερή ορμή που μας σπρώχνει να αναζητήσουμε αυτούς τους λόγους: «Και κάντε το όσο είσαστε νέοι, επειδή μετά θα χάσετε εκείνη τη φλογερή ορμή».

Και κάτι ακόμα πιο όμορφο που μας έλεγε ο **καθηγητής Λιβράγκα** όταν τον ρωτούσαμε: «Όταν δε θα είμαστε πλέον νέοι, τι θα κάνουμε;» Μας απαντούσε:

«Η νιότη δε βρίσκεται στο πρόσωπο, ούτε στο σώμα, ούτε στις ρυτίδες... τη νιότη την έχει κανείς στην Ψυχή». Και μας μιλούσε για την έννοια των κλασικών Ελλήνων για τη Χρυσή Αφροδίτη, εκείνη τη Χρυσή Αφροδίτη μονίμως νέα, μονίμως λαμπερή, φανταστική, που βρίσκεται μέσα στον καθένα. Και πραγματικά όταν κάποιος αναρωτιέται πόσο χρονών είμαι; αν έχει ζήσει τη ζωή του με ένταση, με ικανοποίηση και μαθαίνοντας, μπορεί να απαντήσει: «Και τι σημασία έχει πόσο χρονών είμαι, είμαι νέος, έχω πολλά πράγματα να κάνω ακόμα!»

Επιστημονικές ανακαλύψεις που άλλαξαν την εικόνα μας για το Σύμπαν

ΘΟΔΩΡΗΣ ΜΙΧΟΣ

Η ιστορική περίοδος από την διάλυση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας μέχρι την Αναγέννηση στη Δύση ονομάστηκε Μεσαίωνας από τους λόγιους-ιστορικούς. Και ήταν μια σκοτεινή εποχή στον τομέα της διανόησης, των ιδεών, των κοινωνικών και οικονομικών συστημάτων. Όμως την εποχή αυτή πραγματοποιήθηκαν πολλές μικρές αλλά πολύ σημαντικές βελτιώσεις στην τεχνολογία της Δύσης, οι οποίες βοήθησαν πολύ, αφού οι μεταβολές στη διανόηση το επέτρεψαν, να γίνει το τεχνολογικό άλμα που μας οδήγησε στη σημερινή εποχή.

Στον παρακάτω πίνακα δίνονται μερικά βασικά σημεία-κλειδιά, όπου φαίνεται ξεκάθαρα η ταχύτατη πρόοδος των δυνατοτήτων της επιστήμης, που μας έδωσαν μια νέα εικόνα για τον κόσμο και το σύμπαν.

Πυξίδα: *(13ος αιώνας)*	Επέτρεψε την ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας και της γεωγραφίας κατ' επέκταση, ώστε ο δυτικός πολιτισμός να αρχίσει να σκέφτεται σοβαρά για τη σφαιρικότητα της γης.
Τηλεσκόπιο: *(15ος αιώνας)*	Επέτρεψε την ανάπτυξη της αστρονομίας, απομακρύνοντάς την από τα μεσαιωνικά θεοκρατικά σχήματα και έδωσε στον άνθρωπο μια όψη για το σύμπαν που μοιάζει πολύ, τουλάχιστον στη μορφή, με αυτή που έχουμε σήμερα.
Απειροστικός Λογισμός *(16ος αιώνας)*	Επέτρεψε την ανάπτυξη της θεωρίας της βαρύτητας (ουσιαστικά προήλθε από αυτή την έρευνα του Newton), μέσω της οποίας ερμηνεύτηκαν ικανοποιητικά οι κινήσεις των πλανητών και άλλων ουρανίων σωμάτων.
Ηλεκτρομαγνητισμός *(19ος αιώνας)*	Οδήγησε στην ανάπτυξη της ραδιοεπιστήμης, έτσι ώστε να μπορούμε να δεχόμαστε όχι μόνο οπτικά αλλά και ηλεκτρομαγνητικά σήματα από το διάστημα, αποκτώντας περισσότερες πληροφορίες γι' αυτό. Τότε ερμηνεύτηκαν και οι περισσότερες ιδιότητες του φωτός, το οποίο, μέσα από την φασματοσκοπική ανάλυση, απετέλεσε μια νέα πηγή για πληροφορίες από τον διαστημικό χώρο, που δεν μπορούσαν, όχι μόνο τότε αλλά και σήμερα, να αποκτηθούν με εναλλακτικό τρόπο.
Αεροπλάνο *(1903)*	Ο δυτικός άνθρωπος, για πρώτη φορά, πέτυχε να κάνει να πετάξει στον αέρα, μια μηχανή βαρύτερη από αυτόν. Ήταν μια επαναστατική επέκταση του ανθρώπινου νου στην τρίτη διάσταση, πρόδρομος των μελλοντικών αεριωθουμένων και των πυραύλων.
Κβάντωση Φωτός *(1905)*	Συμπλήρωσε τις γνώσεις μας για το φως, ώστε να μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί σαν ένα πολύ καλό διαγνωστικό εργαλείο που μεταφέρει πάρα πολλές πληροφορίες από μακρινούς και, ταυτόχρονα, παλαιούς κόσμους.
Ειδική Σχετικότητα *(1905)*	Εντάσσει τον χρόνο μέσα στις "πραγματικές" διαστάσεις του κόσμου μας, μια τέταρτη διάσταση, κυρίαρχη των τριών κατευθύνσεων του χώρου. Ο χρόνος δεν είναι πια κάτι αόριστο που χρησιμοποιούμε για να μετρήσουμε τη διάρκεια των συμβάντων ή να προγραμματίσουμε τη ζωή μας, αλλά γίνεται αυτούσια διάσταση του ενιαίου χωροχρόνου, μέσα στον οποίο ζουν και κινούνται όχι μόνο οι άνθρωποι αλλά και τα μακρινά άστρα και οι γαλαξίες.

Γενική Σχετικότητα *(1916)*	Μια πρώτη αποτυχημένη προσπάθεια ενοποίησης των δυνάμεων της φύσης. Μια αποτυχία πολύ γόνιμη όμως, αφού η προσπάθεια συνεχίστηκε σε άλλα πεδία και απέδωσε πλούσιους καρπούς. Σήμερα βρισκόμαστε για άλλη μια φορά στο ίδιο ραντεβού με την ιστορία, όπου οι προσπάθειες της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας φαίνεται να είναι πολύ κοντά στην διατύπωση μια συμπαγούς ενοποιητικής θεωρίας που να περιγράφει με τον ίδιο τρόπο όλες τις αλληλεπιδράσεις στη φύση.
Κβαντο-μηχανική *(1927-1931)*	Βοήθησε πάρα πολύ στην ερμηνεία της δομής της ύλης και στον συσχετισμό ύλης-ακτινοβολίας, έτσι ώστε να μπορούν να διατυπωθούν σοβαρές θεωρίες για την ερμηνεία των φωτεινών και άλλων ραδιοφωνικών σημάτων που δέχεται η γη από το διάστημα. Ο δυτικός άνθρωπος μπόρεσε τότε να έχει μια επιστημονική άποψη για τα άστρα, τους γαλαξίες, τις μαύρες οπές, τη διαστολή του σύμπαντος, τη σύσταση των πλανητών και των μακρινών αστέρων και άλλες παρόμοιες πληροφορίες. Ταυτόχρονα, έγινε και μια επαναστατική είσοδος στο μικρόκοσμο, όπου η χημεία ξέφυγε από τον εμπειρισμό που την χαρακτήριζε μέχρι τότε και έγινε μια "πραγματική" επιστήμη.
Πυρηνική Ενέργεια *(1941)*	*"Ο Ιταλός Θαλασσοπόρος Πάτησε στον Νέο Κόσμο!"* ήταν το κωδικοποιημένο μήνυμα που έστειλαν οι Αμερικανοί στους Άγγλους, για να αναγγείλουν την επιτυχημένη λειτουργία του πρώτου πυρηνικού αντιδραστήρα από τον Henrico Fermi, στην καρδιά της μεγαλύτερης πολεμικής σύρραξης που γνωρίσαμε μέχρι σήμερα. Η ανθρωπότητα είχε στα χέρια της το μυστικό για την πηγή της ενέργειας των αστέρων και τη δυνατότητα να φτιάξει μικρούς "ήλιους" πάνω στη γη. Το έκανε, αν και σήμερα δεν νοιώθει ιδιαίτερα περήφανη γι' αυτό.
Διαστημικά Ταξίδια *(1957 - σήμερα)*	Από τον πρώτο Sputnic μέχρι σήμερα έχουν γίνει μεγάλες αλλαγές, αλλά το κύριο χαρακτηριστικό είναι πως παίρνουμε πληροφορίες για το σύμπαν από έναν χώρο έξω από το σώμα της γης. Πληροφορίες που δεν έχουν υποστεί το φιλτράρισμα της γήινης ατμόσφαιρας και ως εκ τούτου, είναι περισσότερο αυθεντικές.
Κβαντική Ηλεκτροδυναμική *(1972 - σήμερα)*	Μια νέα αντιμετώπιση του φωτός και του ηλεκτρομαγνητισμού που έχει άμεση σχέση με την ερμηνεία των σημάτων που δεχόμαστε απ' το διάστημα. Οι πληροφορίες που αντλούμε πια είναι ιδιαίτερα εξειδικευμένες και λεπτομερείς ώστε συχνά είναι απίστευτη η ακρίβεια με την οποία μπορούμε να περιγράψουμε μακρινούς κόσμους.
Ενοποιητικές Θεωρίες *(1980 - σήμερα)*	Μια διεθνής προσπάθεια του επιστημονικού κόσμου που αποβλέπει στην ενιαία αντιμετώπιση κάθε αλληλεπίδρασης μεταξύ "οντοτήτων" του σύμπαντος. Στην προσπάθεια αυτή κρίνεται αναγκαία η εισαγωγή και άλλων διαστάσεων για την ορθή περιγραφή της φύσης. Η αρχαία αντίληψη για την δύναμη "Φοχάτ" με την 7πλή εκδήλωσή της ξανάρχεται στο φως, με σύγχρονη ορολογία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:
1. "Κβαντομηχανική Ι", Στέφανος Τραχανάς. 2. "Κβαντομηχανική ΙΙ", Στέφανος Τραχανάς.
3. "Αστροφυσική", Frank Shu. 4. "Κλασική και Σύγχρονη Φυσική", Kenneth Ford.

για το Διάβασμα

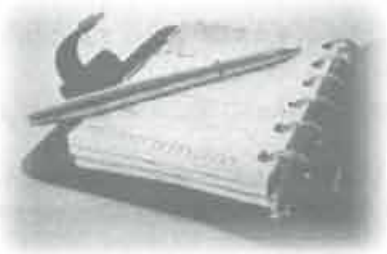

Στα βιβλία σου και στα γραπτά σου μάθε να βλέπεις ζωντανά όντα, επειδή οι λέξεις που είναι εκεί γραμμένες δεν είναι μόνο σημεία, δίχως νόημα.

Είναι φωνές που ανακτούν την ενέργειά τους όσο βάζεις εσύ την ψυχή σου στο διάβασμα.

Αν διαβάζεις με τα μάτια της καρδιάς, οι στατικές αλήθειες των γραμμών και των σελίδων θα γίνουν νοήμονα όντα που θα σπεύσουν να βοηθήσουν κάθε φορά που θα τα χρειαστείς.

Θα σου θυμίζουν ό,τι χρειάζεσαι, όταν υποφέρεις ή όταν γελάς, όταν αμφιβάλλεις ή όταν ανακαλύπτεις μία μέχρι τότε καλυμμένη αλήθεια.

Θα σε συμβουλεύουν στη αμφιβολία και στη σύγχυση.

Θα σου επιβεβαιώνουν τις καλές αποφάσεις.

Θα διευρύνουν την ιδέα σου για τον κόσμο.

Θα σε οδηγούν πιο κοντά στους άλλους ανθρώπους.

Θα εμπνέουν το σεβασμό σου για τους σοφούς και αγάπη για όσους ξέρουν λιγότερα και περιμένουν ένα "ψίχουλο ψωμιού" από αυτά που εσύ συλλέγεις.

Το διάβαμα είναι μιά άσκηση για την Ψυχή.

Σου επιτρέπει να είσαι μόνος σου ενώ συμμοιράζεσαι το είναι σου με όλο το Σύμπαν.

Σου μαθαίνει να συγκεντρώνεσαι χωρίς προσπάθεια, με τη φυσικότητα κάποιου που μιλάει μ' έναν παλιό φίλο.

Επαναβεβαιώνει τη μνήμη σου και επαναφέρει την ανάμνηση.

Ρυθμίζει την πειθαρχία και αναπτύσσει την τέχνη.

Σου δίνει το νόημα της τάξης και το πέταγμα της ποίησης.

Κάνει τα γραφικά σύμβολα έναν κόσμο μικρών πλασμάτων που συμβιώνουν μέσα σου και βγαίνουν έξω από σένα σάν ηχηρές φωνές, σαν τη δική σου μικρή σοφία καί τη σοφία όλων.

Σου ανοίγει το Ιερό βιβλίο της Φύσης και των όντων.

D.S.G.

Εσύ αναγνώστη που κάπως έτσι διάβασες από αυτό το περιοδικό, προχώρησε λίγο πιό πέρα:
Γράψε ό,τι καλύτερο σου άρεσε, ό,τι επιβεβαίωσες ή θυμήθηκες,
ό,τι μόλις έμαθες ή συνειδητοποίησες.
Γράψε. Κάνε και σύ τέχνη, σύμβολα ζωντανά, ψυχωμένες λέξεις και προτάσεις.
Γράψε με το χέρι ή στο κομπιούτερ και στείλε μας ότι θέλεις:
Τη γνώμη ή τη γνώση σου, τη διαφωνία, την ερώτηση, τη συμπλήρωση.
Δεν αξίζει άραγε να επικοινωνήσουμε περισσότερο;
Να μοιραστούμε σκέψεις και ιδέες που είναι κατεξοχήν ανθρώπινα πράγματα;

Περιμένουμε τα γράμματά στη διεύθυνση:
Περιοδικό ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ, Αγ. Μελετίου 29, ΤΤ 11361 (e-mail: ena-na@eexi.gr)

Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η

Εθελοντική αιμοδοσία διοργάνωσε πριν από λίγες ημέρες η Κοινωνική και Οικολογική Δράση Ελλάδας (ΚΟΔΕ), σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο «Νέα Ακρόπολη» και το αντικαρκινικό νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Θεαγένειο». Είναι χαρακτηριστικό ότι στην προσπάθεια αυτή ανταποκρίθηκαν πολλά άτομα, με αποτέλεσμα να συγκεντρωθούν αρκετές φιάλες αίμα, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες συνανθρώπων μας. Στη φωτογραφία διακρίνεται στιγμιότυπο από την εθελοντική αιμοδοσία.

Διοργανώθηκε εκδρομή στην Έδεσσα, στο φαράγγι του Πόζαρτ όπου αναπτύχθηκε συντροφικότητα και πολύ καλή ατμόσφαιρα, με τραγούδια και ομάδες πεζοπορίας, αναρρίχησης και μπάνιο σε πισίνα με ιαματικό νερό. Συμμετείχαν μέλη και πολλά άτομα από τον κύκλο των φίλων.

Συμμετοχή της Κ.Ο.Δ.Ε. σε εκδήλωση για των εθελοντισμό και επιβράβευσή της από κλιμάκιο της τοπικής αυτοδιοίκησης. (Νομάρχης, Δήμαρχος και άλλοι φορείς), στον Κέδρινο λόφο, για την εθελοντική προσφορά στη δασοφύλαξη και δασοπροστασία του δάσους του Σέιχ- Σου κατά την περίοδο του καλοκαιριού. Υπήρχε ανάλογη δημοσιοποίηση από τις τοπικές εφημερίδες.
Αργότερα έγινε εκδήλωση - συγκέντρωση των εθελοντών που συμμετείχαν στην δασοφύλαξη της Κ.Ο.Δ.Ε., στο παράρτημα της Ν.Α. Θες/νίκης.

Α Θ Η Ν Α

Το Νοέμβρη του 2001, ο Πολιτιστικός Οργανισμός ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ διοργάνωσε μια ημερίδα με θέμα: ***«Εθελοντισμός, στάση ζωής».*** Έγινε υπό την ***Αιγίδα του Δήμου Αθηναίων, στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου στην Ευελπίδων.***

Η ημερίδα συμπεριλάμβανε έκθεση φωτογραφικού και ενημερωτικού υλικού, στην οποία συμμετείχαν περισσότερες από τριάντα εθελοντικές οργανώσεις που δρουν στη χώρα μας. Ήταν αφιερωμένη στο ***Διεθνές Έτος του ΟΗΕ για τους Εθελοντές.***

Εισηγητές ήταν, εκτός από τους εκπροσώπους της ***Νέας Ακρόπολης*** και του ***Δήμου Αθηναίων,*** ο ***Πρόεδρος*** της ***UNICEF κος Λυμπέρης,*** εκπρόσωπος από το πρόγραμμα ***«Προστατεύω τον Εαυτό μου και τους Άλλους» κος Κουκουβιτάκης,*** εκπρόσωπος από το ***Σύλλογο Προστασίας Θαλάσσιας Χελώνας,*** από τους ***«Γιατρούς του Κόσμου»,*** από την ***«Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος»,*** από την ***«Ένωση Καταναλωτών για την Ποιότητα της Ζωής»*** και από τη ***GEA (Group of Ecological Action).***

Χαιρετισμό απηύθυνε ***η Πρόεδρος του Ελληνικού Τμήματος του ΟΗΕ κα Τσάβεθ.***

Ήταν μια ευκαιρία για όλους να τονώσουμε τον Εθελοντισμό μας, καθώς και να γίνει περισσότερο γνωστό το έργο πολλών εθελοντικών οργανώσεων.

Ι Ω Α Ν Ν Ι Ν Α

Ο Ερωτόκριτος και η Αρετούσα, αυτό το αιώνιο σύμβολο του έρωτα, ήταν η αφορμή για μια μαγική βραδιά που μας χάρισε η καλλιτεχνική ομάδα **"ANIMA"**, στα Γιάννενα, το Σάββατο 20/10/2001, με τη συνοδεία της κρητικής λύρας, αρκετό τραγούδι, ποίηση και συζήτηση γύρω από το έργο του **Β.Κορνάρου**.

Στα πλαίσια του αφιερώματος στην κρητική παράδοση, το Σάββατο 27/10/2001, θυμηθήκαμε το **Νίκο Ξυλούρη** σε μια επιτυχημένη βραδιά αφιερωμένη στην μνήμη του, απλά για να μη ξεχνάμε πως το καλό ελληνικό τραγούδι είναι πάντα παρόν. Φυσικά δεν έλειψε το μπόλικο κρασί, οι γευστικότατοι κρητικοί μεζέδες και το ξενύχτι μέχρι πρωίας...

Ακολούθησε ένα ταξίδι στους πλανήτες- σταθμούς που ο μικρός **πρίγκηπας περιπλανήθηκε** με το δραματοποιημένο βλέμμα της "ANIMA", την Τετάρτη 7/11/2001 και η σαιζόν πριν τις γιορτές, το Σάββατο 8/12/2001, έκλεισε πάλι με ένα μουσικό αφιέρωμα, αυτή τη φορά, στο δημιουργό του Σταυρού του Νότου, στο Ν.Καββαδία.

Ευχόμαστε η καινούρια χρονιά να είναι εξίσου επιτυχής για την θεατρική και μουσική μας ομάδα, όπως άλλωστε έδειξε η προσέλευση και η συμμετοχή του Γιαννιώτικου κοινού.

Από τα Γιάννενα, χρόνια πολλά και ευτυχισμένο το 2002

ΣΧΕΣΕΙΣ

Ανάμεσα στη Φιλοσοφία & την Πολιτική:

ΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΙΔΕΩΔΕΣ

Fernando SCHWARZ
Διευθυντής της Ν.Α. στη Γαλλία
Σταυρός των Παρισίων σε Επιστήμες και Τέχνες

«Ο φιλόσοφος είναι ένα άτομο που αναζητάει με φυσικό τρόπο τη σοφία και πολιτικός είναι εκείνος που, όντας φιλόσοφος, αφοσιώνεται σε κάποιες περιόδους της ζωής του στη βοήθεια εκείνων που είναι λιγότερο ευνοημένοι ώστε να μπορέσουν, κάποια στιγμή, να γίνουν φιλόσοφοι».

- Jorge Angel Livraga -

Σκοπός της φιλοσοφίας στον κλασικό τρόπο είναι να εφαρμόζει τη φιλοσοφία σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης δράσης. Η φιλοσοφία είναι ο άξονας κάθε δράσης και περιλαμβάνει όλη την κλίμακα των σκέψεων και πράξεων του ανθρώπου από το πνευματικό, καλλιτεχνικό, επιστημονικό ως το πολιτικό μέρος.

«Φιλόσοφος είναι το άτομο που αναζητάει με φυσικό τρόπο τη σοφία» (σε όλα τα επίπεδα της ζωής του). Κάνει φιλοσοφία όταν αναζητάει και εφαρμόζει τη σοφία. Όταν θέλουμε να εφαρμόσουμε αυτή τη σοφία στην κοινωνία για τα καλό των πολιτών, την ονομάζουμε πολιτική και αν θέλουμε να την εφαρμόσουμε για τη δυνατότητα θεραπείας των ανθρώπων, την ονομάζουμε ιατρική. Αν θέλουμε να την εφαρμόσουμε για να διοχετεύσουμε την ομορφιά, την ονομάζουμε τέχνη. Οι Αρχαίοι δεν ξεχώριζαν ποτέ τη βάση που ωθεί κάθε συμπεριφορά του ανθρώπου στο να εφαρμόζει τη σοφία στον εαυτό του και στο περιβάλλον του.

Στην αναζήτηση πάντα εκείνου που μας λείπει, η φιλοσοφία είναι η μητέρα όλων των ιδεωδών. Μέσα από διαφορετικούς δρόμους, όλοι οι άνθρωποι αναζητούν στη σοφία και στην εφαρμογή της, μια εσωτερική ευτυχία που δεν εξαρτάται από καμμιά εξωτερική περίσταση και την οποία οι Έλληνες ονόμαζαν ευτυχία των φιλοσόφων, *ευδαιμονία*.

Ο Σοφός, ο Πολίτης και ο Ηθικός Άνθρωπος

Οι Έλληνες και πολύ αργότερα οι φιλόσοφοι της αναγέννησης και του αιώνα του Διαφωτισμού, αποδέχονταν ότι οι άνθρωποι εξελίσσονται σε τρεις αλληλοσυσχετιζόμενες σφαίρες:

Τη σφαίρα του Σύμπαντος ή της φύσης με τους νόμους της.

Ο **Μακρόκοσμος** όπου βρίσκεται το Καλό, το Ωραίο και το Δίκαιο και έχει σχέση με το λεγόμενο Πολιτικό Ιδεώδες. Όπου επιτυγχάνεται η Παγκόσμια Σοφία, κατανοείται η Φύση και ξέρει κανείς να κάνει το Καλό. Αυτό το Ιδεώδες σχετίζεται με τη μορφή του Σοφού.

Την κοινωνική σφαίρα ή τη σφαίρα της ζωής και της ανθρώπινης οργάνωσης.

Ο **Μεσόκοσμος** ή *Πόλη (πόλη - κράτος)*, ενδιάμεσος χώρος ανάμεσα στους ανθρώπους και τη φύση. Και σε σχέση με το Πολιτικό Ιδεώδες, η εφαρμογή της φιλοσοφικής διάστασης στην κοινωνική ζωή, γεγονός που επιτρέπει ένα πλαίσιο κοινωνικής δικαιοσύνης και ενδιαφέροντος για το κοινό καλό. Αυτό το Ιδεώδες σχετίζεται με τη μορφή του Πολίτη.

Την ιδιωτική ή εσωτερική σφαίρα.

Ο **Μικρόκοσμος** ή εικόνα σε μικρογραφία του Σύμπαντος, στον οποίο οι Έλληνες έβλεπαν τον *εσωτερικό άνθρωπο*, σε σχέση με το Ιδεώδες του **Ηθικού Ανθρώπου** ή του **Καλού ανθρώπου** (*«l' honnete homme»*) του αιώνα του Διαφωτισμού.

Η εφαρμογή της φιλοσοφίας στην ιδιωτική ζωή, μας οδηγεί στο Ιδεώδες της ηθικής ζωής, δηλ. να ενεργούμε, ακόμα και όταν είμαστε μόνοι μας, σύμφωνα μ'αυτό που σκεπτόμαστε ή μ' εκείνο που έχουμε αναλάβει. Είναι προφανές ότι πρόκειται για τη μεγαλύτερη μάχη, αφού δεν έχει κανένα μάρτυρα, βρισκόμαστε μόνοι με τη συνείδησή μας. Αλλά είναι επίσης η πρώτη που πρέπει να δώσουμε για να ασκήσουμε την ιδιότητα του πολίτη και την αυθεντική αναζήτηση της αλήθειας ή της σοφίας.

Χωρίς ηθική ζωή δεν υπάρχει πολίτης ούτε σοφός. Επιτρέπει τον συσχετισμό ανάμεσα στο Φιλοσοφικό και το Πολιτικό Ιδεώδες.

Η Φιλοσοφία: μητέρα όλων των Ιδεωδών.

Η φιλοσοφία ως μητέρα όλων των Ιδεωδών, φέρνει τη σοφία σε κάθε επίπεδο της ύπαρξης. Παγκόσμιο, συλλογικό και ατομικό. Η φιλοσοφία είναι ένας άξονας που μας επιτρέπει να υψωθούμε από την αμφιβολία και την άγνοια, στο καλό, τη

γνώση και την αλήθεια. Αυτός ο άξονας μας ανυψώνει μέσα από τις συντεταγμένες της ατομικής, συλλογικής και παγκόσμιας ζωής.

Δεν μπορούμε να διαλέξουμε μια διάσταση σε βάρος των άλλων, αφού όλες αλληλεξαρτώνται, όπως δεν μπορούμε να διαλέξουμε από ένα γεωμετρικό σώμα, το ύψος, το πλάτος ή το βάθος. Κάθε στιγμή βιώνουμε κάτι ιδιωτικό, κοινωνικό ή κοσμικό, δεν υπάρχει διαχωρισμός ανάμεσα σ' αυτές τις πραγματικότητες.
Επηρεαζόμαστε από την ημέρα και τις ενέργειές της, από το φως - αυτό είναι παγκόσμιο - από τους γείτονές μας, τον κοινωνικό μας περίγυρο καθώς επίσης και από τη δική μας εσωτερική κατάσταση. Δεν υπάρχει διαχωρισμός, υπάρχει ενότητα.

Συμπληρωματικότητα ανάμεσα στο Πολιτικό και το Φιλοσοφικό Ιδεώδες.

Μερικές φορές, ως φιλόσοφοι, κυρίως ως δυτικοί πολύ ατομικιστές, ξεχνάμε ότι ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον και ότι αυτό αποτελεί μια εγγενή όψη της ίδιας του της φύσης. Κανείς δεν είναι αυτάρκης, έχουμε γεννηθεί από άλλους, έχουμε εκπαιδευτεί ή έχουμε γίνει δεκτοί από μια ανθρώπινη ομάδα, κανείς δεν έγινε μόνος του. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει χωρίς την κοινωνία. Πάντοτε θα χρειαζόμαστε τους άλλους περισσότερο από τον εαυτό μας και σ' ένα περιβάλλον αυξανόμενης περιπλοκότητας, νοιώθουμε όλοι την ανάγκη να συνεργαζόμαστε με τους άλλους για να οργανώνουμε τη ζωή μας.

Είναι επίσης βέβαιο ότι μαζί με τη συμβίωση με τους άλλους, ο καθένας από μας αναζητάει την δική του ευτυχία. Τότε, πώς να εναρμονίσουμε την ατομική αναζήτηση αυτής της ευτυχίας με το συλλογικό καλό και την συμβίωση με άλλα άτομα; Αυτό είναι το φιλοσοφικό ερώτημα που μας οδηγεί στη σχέση της φιλοσοφίας με την πολιτική.

Ποιά συμπεριφορά και δράση θα μου επιτρέψουν να πραγματώσω ταυτόχρονα τη δική μου ευτυχία και εξέλιξη ενώ ζω και μοιράζομαι πράγματα με τα όντα που βρίσκονται γύρω μου; Με ποιό τρόπο μπορώ να εναρμονίσω το δικό μου συμφέρον με το γενικό συμφέρον;

Είναι φυσικό ένας φιλόσοφος να κάνει αυτή την ερώτηση, γιατί έτσι δεν αναζητάει το δικό του συμφέρον παρά μόνο αν αυτό εναρμονίζεται με το γενικό. Όταν αυτή η βασική ερώτηση εντάσσεται στη συνείδηση, δεν πρόκειται μόνο για φιλοσοφικό ιδεώδες που συνίσταται στο πώς να φθάσει κανείς να γίνει σοφός, αλλά στο πώς να εφαρμόσει αυτή τη σοφία για να μπορέσει να δράσει και να συσχετιστεί με τους άλλους. Εδώ περνάμε από τη ατομική συμπεριφορά και μέριμνα, στην κοινωνική συμπεριφορά και μέριμνα και συνεπώς στην πολιτική.

Μερικές φορές ξεχνάμε ότι η φιλοσοφία δεν είναι μόνο ένας δρόμος για το άτομο, αλλά μας βοηθάει να δώσουμε λύσεις στην κοινωνική μας ζωή. Αυτό είναι το ιδεώδες του πολίτη, που βρίσκεται στην αρχή της εφαρμογής της φιλοσοφίας στο πολιτικό επίπεδο, όπως στο φιλοσοφικό επίπεδο βρίσκεται το ιδεώδες του σοφού.

Ο αντίκτυπος της φιλοσοφικής διάστασης στις κοινωνικές συμπεριφορές κάνει να αναπτύσσεται στα πρόσωπα τα αφυπνισμένα σ' αυτές, η ανάγκη του δικαίου στις ανθρώπινες σχέσεις και στον έλεγχο των συγκρούσεων κατά την άσκηση της εξουσίας. Η δικαιοσύνη, όπως την έχει ήδη προσδιορίσει ο Πλάτων, είναι η θεμελιώδης φιλοσοφική αξία της πολιτικής διάστασης.

Ο Πλάτωνας μας θυμίζει στη **Πολιτεία** ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για κράτος δικαίου αν δεν υπάρχουν πρώτα πολίτες που να αναζητούν και να εφαρμόζουν δίκαιες συμπεριφορές. Αυτός είναι ο ορισμός του πολιτικού ατόμου.

Σήμερα ανακαλύπτουμε ξανά τη σημασία του πολίτη ώστε το κράτος να μπορεί να λειτουργεί με δικαιοσύνη και αρμονία. Σ' αυτό οφείλονται οι συστάσεις των Ηνωμένων Εθνών για την προώθηση της αστικής εκπαίδευσης, για την επίτευξη κοινωνιών ελευθερίας και ισότητας δικαιωμάτων.

Η βάση του πολιτικού ιδεώδους είναι μάλλον μια θεωρία του πολίτη και των

ιδιοτήτων του, παρά μια θεωρία του κράτους. Είναι προφανές ότι οι πολίτες είναι αυτοί που έχουν σκοπό να εφαρμόσουν και να βιώσουν τα «***Κοινά***», **τα «*Res Publica*»**, την Πολιτεία που είναι το γενικό συμφέρον της δημόσιας ζωής. Το Κράτος είναι δυνατό αν υπάρχουν άτομα πολίτες. Αν δεν έχει άτομα, δηλ. πρόσωπα που να έχουν συνείδηση της δικής τους πραγματικότητας ως ενότητα, δεν υπάρχει συγκροτημένο κράτος. Αυτό φαίνεται πολύ καλά στο έργο του Πλάτωνα που ασχολείται με δύο βασικά στοιχεία, την εκπαίδευση και την δικαιοσύνη.

Η έλλειψη εκπαίδευσης εμποδίζει την ανάπτυξη μιας σωστής δικαιοσύνης.

Η ιδιότητα του πολίτη είναι αυτή που ευνοεί τη ζωή της κοινωνίας και του κράτους, αλλά χωρίς την πρακτική εφαρμογή του ιδεώδους του πολίτη, τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες δεν μπορούν να τεθούν σε ισχύ.

Το κράτος υπάρχει πράγματι, όταν οι συγκρούσεις ανάμεσα στα πρόσωπα μπορούν να ρυθμιστούν μέσα από το νόμο και το δίκαιο, αλλά γι' αυτό πρέπει να έχει ανθρώπους ικανούς να ζουν για το κοινό συμφέρον, στην υπηρεσία του νόμου και όχι να υπηρετούνται από αυτόν.

Το πολιτικό ιδεώδες του πολίτη αποτελεί για σήμερα μεγάλη πρόκληση και όχι μόνο για το παρελθόν και γι' αυτό η φιλοσοφία και ο φιλόσοφος έχουν πολλά να συνεισφέρουν για να ευνοήσουν την ύπαρξη μιας κοινωνίας αποτελούμενης από πραγματικούς πολίτες.

Τα ελεύθερα κράτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα διαφθείρονται ή καταστρέφονται από έλλειψη της άσκησης της ιδιότητας του πολίτη και όχι από έλλειψη του δικαιώματος να είναι κανείς πολίτης.

Το φιλοσοφικό και το πολιτικό ιδεώδες δεν είναι αντίθετα. Το φιλοσοφικό Ιδεώδες εμπεριέχει όλους τους νόμους της ύπαρξης του σύμπαντος και της ζωής και η σοφία συνίσταται στο να γνωρίζει και να εφαρμόζει κανείς αυτούς τους νόμους. Πρότυπό του είναι αυτό του σοφού, το οποίο δεν πρέπει να συγχέουμε με την ιδέα του διανοούμενου, αλλά εκείνου που ξέρει να διακρίνει πώς να κάνει το καλό σε κάθε περίσταση.

Η εφαρμογή αυτών των παγκόσμιων αρχών στην περιορισμένη επικράτεια της πόλης, για να δημιουργηθεί ένας χώρος αρμονίας και θετικής ανάπτυξης για τον άνθρωπο, αντανακλάται στην ιδέα που οι Έλληνες διαμόρφωσαν και συγκεκριμενοποίησαν κάτω από την ιδέα της *«Πόλεως»* (Πόλης-Κράτους), ένα χώρο όπου βιώνεται και ασκείται η ατομική και ομαδική εξουσία. Είναι η άσκηση αυτής της εξουσίας που πολύ αργότερα θα ονομαστεί πολιτική, τέχνη και επιστήμη της διακυβέρνησης και εξάσκησης υποχρεώσεων και δικαιωμάτων στην *Πόλη*.

Κάθε πόλη δεν είναι μια ***Πόλις***, αντίθετα απ' ό,τι πιστεύεται. ***Όταν μια πόλη κυβερνάται από το νόμο και τη δικαιοσύνη και έχει πολίτες που επιτρέπουν τη βίωση και την εφαρμογή τους, τότε, ναι, υπάρχει Πόλις.*** Η *Πόλις* δεν υπάρχει χωρίς εφαρμοσμένο πολιτικό Ιδεώδες. Μια πόλη που κυβερνάται με τη βία ή από μια ανθρώπινη ομάδα χωρίς επαφή με τους νόμους της φύσης, δεν είναι *Πόλις*. Για να υπάρχει *Πόλις*, πρέπει η διάσταση του υπερβατικού να διαποτίζει τόσο την κοινωνία όσο και τις ανθρώπινες ανταλλαγές.

Για τα μεταφυσικά και υλικά αγαθά.

Από πλευράς φιλοσοφικού πολιτικού Ιδεώδους όπως προτείνεται από τους Έλληνες, οι Αναγεννησιακοί και κάποιοι φιλόσοφοι του Διαφωτισμού, θέλοντας να αποφύγουν τη διαφθορά και την αταξία και ταυτόχρονα να πραγματοποιήσουν μια καλή υλική ανάπτυξη στην κοινωνία, έπρεπε να δώσουν προτεραιότητα στη παραγωγή μεταφυσικών αγαθών όπως είναι η δικαιοσύνη και η εκπαίδευση, τα οποία αν και μη υλικής τάξης είναι οι αιτίες που προκαλούν μια καλή ανάπτυξη της κοινότητας.

Το φιλοσοφικό ιδεώδες επιδιώκει την αναζήτηση του καλού, αρχή των υπερβατικών αγαθών ή μεταφυσικών πραγμάτων τα οποία στο πολιτικό ιδεώδες είναι η δικαιοσύνη και η εκπαίδευση. Αυτά παράγουν διαδοχικά υλικά αποτελέσματα

όπως - ανάμεσα σε άλλα - κοινωνική αρμονία, καλή οικονομία και βιομηχανική ανάπτυξη. Για να μπορέσει το πολιτικό ιδεώδες να πραγματωθεί από τα άτομα, χρειάζεται μια ενεργός δημόσια ζωή και μια ιδιωτική ζωή βασισμένη στην πρακτική εφαρμογή της αρετής.

Για τον Σωκράτη και τους συνεχιστές του, τα **αγαθά** χωρίζονται σε **ανώτερα** και **περιστασιακά**:

n Τα **περιστασιακά αγαθά** χωρίζονται σε **αγαθά εξάρτησης**, που σήμερα θα μπορούσαμε να τα ονομάσουμε καταναλωτικά αγαθά, τα οποία έχουν αξία μόνο ως εργαλεία και από τα οποία μπορούμε να παραιτηθούμε αν είναι ανάγκη, και τα **δευτερεύοντα αγαθά**, όπως είναι η υγεία, τα πλούτη και η φυσική άνεση, που είναι καλά για τον άνθρωπο αλλά που χρειάζεται να χρησιμοποιούνται με σοφία, γιατί διαφορετικά μπορούν να χαθούν ή να φθαρούν.

n Τα ανώτερα αγαθά αποτελούνται από το **υπέρτατο αγαθό** της ευτυχίας , αυτό που κανείς δεν μπορεί να μας αφαιρέσει και από τα **ουσιαστικά αγαθά**, που είναι οι αρετές ή τα ηθικά αγαθά.

Από την άποψη αυτών των φιλοσόφων, για να δομήσει κανείς και να συντηρήσει μια κοινότητα που να αποβλέπει στο κοινό καλό, θα πρέπει το πρώτο καθήκον της κυβέρνησης και των πολιτών, να είναι η σταθερή παραγωγή μη υλικών αγαθών, μεταφυσικών, τα οποία δημιουργούν το πλαίσιο μιας υλικής επιτυχίας μέσω της δικαιοσύνης και της εντιμότητας.

Σκοπός αυτών των φιλοσόφων ήταν να ενδυναμώσουν τις ανθρώπινες αξίες κατά προτεραιότητα, έτσι ώστε το άτομο - πολίτης, να εξαρτάται λιγότερο από τις πιέσεις του περιβάλλοντός του, να είναι λιγότερο επιρρεπές στη δημαγωγία και στα άμεσα συμφέροντα στη κοινωνική ζωή του, να μπορεί να δρα σαν ελεύθερος άνθρωπος, χωρίς δουλοπρέπεια.

Αν εξαρτάται μόνο από τα περιστασιακά υλικά που είναι από τη φύση τους εφήμερα, το άγχος να τα χάσει, διαταράσσει την κρίση του και την εσωτερική του ισορροπία, από την υπερβολική προσκόλληση ή εξάρτηση από τα υλικά αγαθά, την εξωτερική εμφάνιση ή τη γνώμη των άλλων. Χωρίς υπερβατική σκοπιμότητα, ο άνθρωπος τείνει σε μεγαλύτερη ηθική ευθραυστότητα και χάνει τις πεποιθήσεις του.

Οι διακυμάνσεις της ψυχής οδηγούν στη φθορά του κράτους

Οι αλλεπάλληλες ψυχικές διακυμάνσεις έχουν ως αποτέλεσμα να αποφεύγει ο άνθρωπος το φιλοσοφικό ιδεώδες του σοφού. Αυτές οι διακυμάνσεις προκαλούν τη βαθμιαία **απόκρυψη του φιλοσοφικού ιδεώδους** και απομακρύνουν τη φιλοσοφία από την πολιτική. Το αλυσοδέσιμο των ψυχικών διακυμάνσεων θα χωρίσει τα τρία ενιαία ιδεώδη μέχρι να τα εξαφανίσει. Χωρίς ιδεώδες οποιουδήποτε τύπου, ο άνθρωπος παύει να δραστηριοποιείται και το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι το τώρα, το οποίο επιδιώκει να διατηρήσει και γίνεται ανίκανος για υπέρβαση ή για να νικήσει τις αντιξοότητες, αυξάνοντας την ηθική του ευθραυστότητα.

Ο Πλάτωνας μιλάει για τους **τέσσερις τρόπους διακύμανσης της Ψυχής ή για τα πάθη, τα οποία οδηγούν τον άνθρωπο στη δουλοπρέπεια και την τυραννία** (που σήμερα ονομάζουμε ολοκληρωτισμό). Σύμφωνα με τον φιλόσοφο, αυτές οι διακυμάνσεις προέρχονται από την απώλεια της φιλοσοφικής διάστασης ή του άξονα στους τρόπους συμπεριφοράς του ατόμου και του Κράτους. Οι διακυμάνσεις της Ψυχής θολώνουν την αντίληψη του Φιλοσοφικού Ιδεώδους ως μητέρας όλων των Ιδεωδών και αποσπούν σταδιακά το φιλοσοφικό ιδεώδες από το πολιτικό και αυτό το τελευταίο από το ιδιωτικό (προσωπικό).

- Η πρώτη διακύμανση της ψυχής είναι **η ζήλεια**, που συνίστανται στο να θεωρεί κανείς άδικη την κοινωνική θέση ή τα πλεονεκτήματα που έχουν οι άλλοι. Οι ζήλειες οδηγούν στο να επιθυμεί κανείς να αποκτήσει την ίδια ηθική ή ιεραρχική θέση με τον διπλανό του χωρίς να έχει τη δύναμη να φθάσει στο επίπεδό του. Δεν δέχονται τον ίδιο νόμο για όλους, επιδιώκουν να

δημιουργήσουν ή να επιβάλλουν με τη βία ειδικούς νόμους που να τους συμφέρουν προκαλώντας τη φθορά των νόμων και των δικαιωμάτων με την αναζήτηση ειδικών προνομίων. Η τιμή φθείρεται με την αναζήτηση των τιμών. Και βέβαια δεν αναζητείται αυτό που είναι δίκαιο, παρά η εξωτερική όψη των τιμών και του πλούτου, κάτι που να μπορεί να κατέχεται αποκλειστικά.

- Αυτό οδηγεί σε άλλη διακύμανση που είναι η **φιλαργυρία**, η οποία γεννιέται από την απληστία. Επιθυμεί κανείς διακαώς τον πλουτισμό και την απόκτηση της ηθικής και υλικής περιουσίας των άλλων. Όλα του φαίνονται λίγα και ψάχνει πάντα άλλοι να πληρώσουν, υλικά ή ηθικά, γι'αυτόν. Ο Πλάτωνας αναφέρει τον κίνδυνο της κοινωνικής διάσπασης λόγω της επικράτησης της φιλαργυρίας, η οποία δημιουργεί μια διπλή κοινωνία πλουσίων και φτωχών που συνωμοτούν διαρκώς οι μεν εναντίον των δε.

- Όπως το κοινό καλό γίνεται μια πολύ αφηρημένη ιδέα, χωρίς να έχει προφανώς καμμιά συγκεκριμένη εφαρμογή στην κοινωνία και από την άλλη μεριά τα προσωπικά συμφέροντα κυριαρχούν πάνω στο γενικό συμφέρον, φθάνουμε σε μια νέα διακύμανση που είναι η απόρριψη κάθε υποχρέωσης ή η **έλλειψη δέσμευσης**. Ο Πλάτων το ονόμαζε αυτό «λανθασμένη ελευθερία», δηλ. το να αναζητάει κανείς αυτό που του είναι ευχάριστο και όχι το αναγκαίο, χωρίς να δέχεται οποιουδήποτε τύπου υποχρεώσεις, αυτό που δημιουργεί τη κοινωνική διάλυση και συνεπώς το ξεχείλισμα των παθών στις σχέσεις. Η υπερβολή του πάθους προκαλεί σπατάλη ενέργειας.

Οι τρεις πρώτες διακυμάνσεις συνδυασμένες, οι ζήλεια, η φιλαργυρία και η έλλειψη δέσμευσης, οδηγούν στην τέταρτη διακύμανση της ψυχής που είναι η **δουλοπρέπεια**, δηλ. μια πλήρης ηθική ευθραυστότητα που οδηγεί στην αποδοχή της εξουσίας της δύναμης πάνω στο Νόμο, επιτρέποντας στον τρόμο να εγκατασταθεί σαν τρόπος διακυβέρνησης και ζωής. Ο άνθρωπος δέχεται να χάσει την αξιοπρέπειά του. Το ένστικτο συντήρησης του σώματος κυριαρχεί πάνω στο ένστικτο διατήρησης της ψυχής.

Τα ολοκληρωτικά συστήματα έχουν αποδείξει ότι γνωρίζουν τη δυναμική της διακύμανσης της ψυχής την οποία αναφέρει ο Πλάτων, επειδή όλες οι στρατηγικές τους έκαναν τον άνθρωπο, μέσω διαδοχικών εξαθλιώσεων, να δεχτεί την εξαθλίωση της δουλοπρέπειας.

Η απώλεια της ηθικής ζωής και το ενδιαφέρον για άμεσα αποτελέσματα υλικής τάξης χωρίς να μεριμνά κανείς για τις μεταφυσικές αιτίες όπως η δικαιοσύνη και η εκπαίδευση, μπορεί να οδηγήσει στην εκμετάλλευση των ανθρώπινων αδυναμιών και ευθραυστοτήτων προκαλώντας στον άνθρωπο μεγαλύτερη εξάρτηση από την αναγκαία, σε σχέση με το περιβάλλον. Αν το πολιτικό ιδεώδες περιορίζεται απλά στο στατικό ιδεώδες της υλικής ζωής με ισχυρή οικονομική σημασία: δηλ. καταναλωτικά αγαθά, χρηματιστηριακές αξίες, κλπ., τότε παρέχει μόνο υλικούς σκοπούς και κάνει να εξαρτώνται όλα από την υλική επιτυχία, δηλ. από τα εξωτερικά πράγματα. Τότε το ***έχειν*** ανατρέπει το ***Είναι,*** το επιφανειακό το ουσιώδες, το πρόσκαιρο το άχρονο. Αυτή είναι η αντιστροφή της σωκρατικής κλίμακας αγαθών.

Στον XX αιώνα, η απώλεια της φιλοσοφικής διάστασης είχε προκαλέσει ολοκληρωτικά καθεστώτα και ιδεολογίες, όπως το ναζισμό και τον μαρξιστικό σταλινισμό.

Είναι καιρός να θυμηθούμε τον **Έρασμο από το Ρότερνταμ** που έλεγε: ***«Ζούμε σε καιρούς κατά τους οποίους το να μιλάει κανείς, κάνει το σώμα να κινδυνεύει, αλλά το να σιωπά, κάνει την ψυχή να κινδυνεύει».*** Η πρόκληση του XXI αιώνα, θα είναι να καταφέρουμε να δημιουργήσουμε μια νέα ουμανιστική Αναγέννηση, ικανή να αναζωογονήσει την ιδέα του πολιτικού ιδεώδους, επιτυγχάνοντας ακόμη μια φορά την σύγκλιση του τριπλού ιδεώδους του σοφού, του πολίτη και του εσωτερικού ανθρώπου στο φως της φιλοσοφίας.

ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Το αρχαίο Ελληνικό ημερολόγιο διέφερε από το σημερινό και ως προς τα ονόματα αλλά και ως τις ημερομηνίες, όσον αφορά την αρχή και το τέλος του μήνα.

Για παράδειγμα ο μήνας Γαμηλιών που αντιστοιχεί στον δικό μας Ιανουάριο ξεκινούσε από 15 Ιανουαρίου έως 15 Φεβρουαρίου.

Το έτος είχε 12 σεληνιακούς μήνες που η διάρκειά τους ήταν 29 και 30 ημέρες εναλλάξ.

Αγάπη Χατζημπαλάση

Α. Μήνας Γαμηλιών (15-1 έως 15-2)

Ο μήνας αυτός ήταν αφιερωμένος στην Ήρα και στον Δία το ιερό ζεύγος. Γιαυτό τον λόγο αυτόν τον μήνα τελούνταν οι γάμοι μεταξύ των αρχαίων Αθηναίων. Ο γάμος στην αρχαία Αθήνα δεν ήταν ένα γεγονός μιας μέρας όπως έχει γίνει σήμερα, αλλά κρατούσε πολλές μέρες, με συγκεκριμένες τελετουργίες κάθε μέρα. Στην αρχή γινόταν ένα είδος προικοσύμφωνου όπου καθοριζόταν τι θα πάρει ο γαμπρός από τον πατέρα της νύφης (αυτό το έθιμο κράτησε μέχρι τα πρόσφατα χρόνια της νεοελληνικής ιστορίας). Στη συνέχεια μεταφερόταν η νύφη με την προίκα της πάνω σε μια άμαξα, στο νέο της σπιτικό. Εκεί τελούνταν από το ζευγάρι η γαμήλια θυσία στους θεούς για να έχουν την εύνοιά τους στην νέα τους ζωή. Ο γάμος ολοκληρώνονταν με την αποκάλυψη του πέπλου που φορούσε η νύφη στο κεφάλι της (σύμβολο της ένωσής τους που θα επακολουθούσε). Η αποκάλυψη του πέπλου της Ήρας στον Δία, ήταν ένα αγαπημένο θέμα των καλλιτεχνών της εποχής.

Β. Μήνας Ανθεστηριών (15-2 έως 15-3)

Τα Ανθεστήρια είχαν σχέση με την άνοιξη. Ήταν αφιερωμένα στον θεό Διόνυσο και την ιερή μανία. Ήταν μια πολύ σημαντική γιορτή που ο απόηχός της έφτασε μέχρι τις μέρες μας, ως αποκριά. Τα Ανθεστήρια κρατούσαν 3 μέρες. Γίνονταν διαγωνισμοί οινοποσίας, πομπές του ιερού άρματος του Διονύσου με την συνοδεία του, όπου η αθυροστομία και οτιδήποτε τρελό είχαν την τιμητική τους. Όμως παράλληλα γινόταν και παραστάσεις του μυητικού θεάτρου πολύ σημαντικές. Συγκεκριμένα την πρώτη μέρα γιορτής γιόρταζαν τα Πιθοίγια. Τότε άνοιγαν όλοι τα πιθάρια τους με το κρασί για να δοκιμάσουν για πρώτη φορά την νέα σοδειά. Την δεύτερη μέρα γιόρταζαν τις χοές (έτσι έλεγαν τα πήλινα δοχεία που κρατούσαν όλοι.) Ήταν η μέρα της πομπής του Διόνυσου και την Τρίτη μέρα γιορτάζονταν οι Χύτροι, αφιερωμένη μέρα στους νεκρούς όπου έβραζαν για τις ψυχές των νεκρών διάφορους σπόρους και όσπρια.

Επίσης εδώ πρέπει να προσθέσουμε ότι η αρχή της άνοιξης συνδέεται και με τον ερχομό των χελιδονιών. Έτσι υπάρχει ακόμη και σήμερα σε μερικά μέρη της Ελλάδας το «χελιδόνισμα» που έχει την προέλευσή του από τα αρχαία χρόνια. Το έθιμο τελούνταν ως εξής: Τα παιδιά γυρνούσαν από σπίτι σε σπίτι κρατώντας στα χέρια τους ένα ξύλινο χελιδόνι στολισμένο και λέγανε διάφορα στιχάκια (τα χελιδονιάσματα) για να προκαλέσουν την βλάστηση και την αναγέννηση της φύσης.

«Ήλθε, ήλθε χελιδών, καλάς ώρας άγουσα, καλούς ενιαυτούς

επί γαστέρι λευκά, επί νώτα μέλαινα.»

Έπειτα τραγουδούσανε στην νοικοκυρά,

«Παράθαν συ προκύκλει επί πίνονος οίκου»

(Κύλισέ μας προς τα έξω μια κουλούρα από το πλούσιο σπίτι σου.)

Γ. Μήνας Ελαφηβολιών (15-3 έως 15-4)

Ο μήνας αυτός ήταν αφιερωμένος στην Άρτεμη την ελαφηβιόλο. Γνωρίζουμε άλλωστε ότι το ελάφι ήταν σύμβολο της θεάς. Τα Ελαφηβιόλα ήταν μια κυνηγετική γιορτή που γινόταν προς τιμήν της θεάς. Επίσης αυτό τον μήνα γιορτάζονταν και τα Αδώνια, προς τιμή του Άδωνι και της Αφροδίτης. Η γιορτή κρατούσε δύο μέρες η πρώτη μέρα ονομαζόταν αφανισμός, και θρηνούσαν τον θάνατο του Άδωνι, ενώ η δεύτερη μέρα ονομαζόταν εύρεσις και γιορταζόταν η ανάσταση του θεού. Ο Άδωνις συμβόλιζε την βλάστηση. Με τον θάνατό του δηλώνονταν η εξαφάνιση της βλάστησης από το κρύο του χειμώνα, και με την ανάσταση η αναγέννηση της φύσης της άνοιξης.

Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ**

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΒΗΣ

Η οικολογία, ως όρος, ως αντικείμενο μελέτης αλλά και ως κοινωνική και πολιτιστική ανάγκη, πήρε μία σημαντική θέση κι έκταση, μόνο στον αιώνα μας. Κι αυτό δεν είναι συμπτωματικό.

Η βιομηχανική επανάσταση, η καταναλωτική κοινωνία κι ο υπερπληθυσμός ήταν οι αιτίες που ανάγκασαν την κοινωνία να συνειδητοποιήσει τις αρχές, τις αξίες και την σπουδαιότητα της οικολογίας. Η εκτεταμένη μόλυνση του περιβάλλοντος, η μαζική καταστροφή της χλωρίδας και της πανίδας, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η «τρύπα» του όζοντος, το ενεργειακό πρόβλημα ήταν κάποιες από τις αιχμές του οικολογικού προβλήματος που ανάγκασε τις κυβερνήσεις, τους κοινωνικούς φορείς κι ακόμα και τους απλούς ανθρώπους να προβληματιστούν σοβαρά αρχίζοντας να μελετούν σε βάθος τους φυσικούς και βιολογικούς νόμους και να παίρνουν κάποια μέτρα για την επαναφορά της φυσικής ισορροπίας.

Όπως, όμως συμβαίνει και πρέπει να συμβαίνει σε αυτές τις περιπτώσεις, ο προβληματισμός κινήθηκε και γύρω από την αιτία της δημιουργίας αυτού του προβλήματος μέσα στην ίδια την ανθρώπινη νοοτροπία και συμπεριφορά, στα πλαίσια των σύγχρονων πολιτισμικών αξιών και συμπεριφορών. Γεννήθηκαν ερωτήματα όπως π.χ. *«Γιατί ο άνθρωπος αγνοεί ότι δυναμιτίζει τις βάσεις της ύπαρξής του;»*. *«Η εργαλειακή και εγωιστική συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στο φυσικό περιβάλλον είναι γέννημα του σύγχρονου πολιτισμού ή υπήρχε ανέκαθεν σε λανθάνουσα κατάσταση;»*. *«Ποιός ήταν και είναι, ο ρόλος της φιλοσοφίας, της επιστήμης, της τέχνης και της θρησκείας στην γέννηση κι εξέλιξη αυτού του φαινομένου;»*.

Μια από τις θεωρίες που κυριαρχεί στον κύκλο των ευαισθητοποιημένων πάνω σ' αυτό το θέμα ανθρώπων, είναι ότι όλοι οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι, εξαιρώντας ίσως κάποιους από τους προσωκρατικούς, έσπειραν και πότισαν το «σπέρμα» του ανθρώπου - εκμεταλλευτή της φύσης. Μέσα σε αυτήν την θεωρία, η χριστιανική και μουσουλμανική θρησκεία συνηγορούν και επιβραβεύουν αυτήν την ανθρωποκεντρική τάση της αρχαίας φιλοσοφίας. Επιστέγασμα σε αυτήν την θεωρία είναι η αντίληψη ότι οι προ-φιλοσοφικές, αρχαϊκές και πρωτόγονες μορφές κουλτούρας και νοοτροπίας όπως π.χ. στους Σαμάνους, στους Ινδιάνους, στους Μαύρους της Αφρικής, στους προέλληνες κ.α. είναι οι μόνες που σέβονται

την φύση ως μητέρα - τροφό του ανθρώπου και της συμπεριφέρονται ως μία ζωντανή, αξιοσέβαστη θεότητα.

Σ'αυτό το αφιέρωμα θα εξετάσουμε την σχέση της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας με την φιλοσοφία των αρχών της οικολογίας και θα δείξουμε ότι, αυτή δεν είναι μία ανθρωποκεντρική φιλοσοφία αντίθετη με την οικολογική φιλοσοφία αλλά, αντιθέτως συμπεριλαμβάνει τις οικολογικές αρχές, μέσα σε μία γενικότερη μυστηριακή κοσμοθεωρία.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: Η Γέφυρα ανάμεσα στον Μύθο και στον Λόγο.

Η αρχαία ελληνική φιλοσοφία είναι αυτός ο τομέας της ανθρώπινης δημιουργικής ερμηνείας που στηρίζει τις δύο γέφυρες ανάμεσα στον Μύθο και στον Λόγο. Εκπροσωπεί την γεφυρωματική λειτουργία ανάμεσα στην αρχαϊκή μυθική σκέψη και στην λογική θετικιστική σκέψη, που αρχίζει μόλις τότε να ανατέλλει. Αυτή η ιδιότητα της ελληνικής εσωτερικής φιλοσοφίας είναι και η υπεύθυνη για τις κατά καιρούς παρεξηγήσεις και μονόπλευρες ερμηνείες που της έχουν αποδοθεί.

Η προγενέστερη ορφική θεολογία και μυθολογία ανήκει περισσότερο στον χώρο του μυστηρίου και του μύθου. Ο **Ορφέας**, ο «Θεολόγος», όπως τον ονομάζουν συχνότερα οι αρχαίοι φιλόσοφοι, είναι ο αδιαμφισβήτητος αγγελιοφόρος των θεών. Οι ορφικοί ύμνοι είναι γεμάτοι από σημεία, σύμβολα και μυστήριο, είναι γεμάτοι από την «Σιωπηλή Γνώση». «Σιωπηλή» είναι διότι δεν εξηγεί, δεν αποδεικνύει, δεν «μιλάει» θετικιστικά και λογικά. «Γνώση» είναι διότι, αν και δεν εξηγεί, συμπεριλαμβάνει την απόκρυφη μυστηριακή διδασκαλία για το πνεύμα, την ύλη, τον θεό και τα δημιουργήματά του, διδασκαλία την οποία παρέδωσαν, κατά τον μύθο, οι θεοί στους ανθρώπους.

Η προσωκρατική φιλοσοφία κατ' αρχήν, είναι αυτή που αρχίζει να εισάγει την **«έννοια» ως μία γέφυρα που οδηγεί από την «Σιωπηλή Γνώση» προς την «Λογική», από τον Μύθο προς τον Λόγο**. Οι προσωκρατικοί, ήδη μυημένοι στα Μυστήρια της εποχής τους, παραλαμβάνουν την μυστική δοξασία και προσπαθούν να γίνουν οι λογικοί ερμηνευτές της. Αυτή η λογική ερμηνεία απέχει ωστόσο,

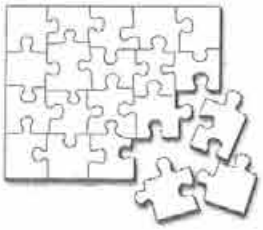

Μύθος και λόγος

Η εσωτερική φιλοσοφία μας διδάσκει ότι ο άνθρωπος είναι ένα σύνθετο ον που περνάει στάδια εξέλιξης μέσα από κύκλους εκατομμυρίων ετών και υπόκειται σε αμετάβλητους κοσμικούς νόμους. Ένας από αυτούς τους νόμους είναι ο νόμος του Ρυθμού ή αλλιώς του «Εκκρεμούς». Λόγω αυτού του νόμου, η ανθρωπότητα ταλαντεύεται ανάμεσα σε ψυχικούς και ιδεολογικούς πόλους. Ένα ζευγάρι αυτού του είδους των πόλων είναι το ζευγάρι **Μύθος - Λόγος**.

Ο Μύθος ανήκει σε εκείνη την φάση της συνείδησης του ανθρώπου που πολύ εύστοχα, ο **Κ. Καστανέντα** την ονομάζει ***«Σιωπηλή Γνώση»***. Σε αυτόν τον πόλο η ανθρωπότητα αισθάνεται ένα με την φύση και «νιώθει» ασυνείδητα, τα αόρατα «σύμβολα» που κρύβει μέσα της. Η ανθρωπότητα λατρεύει τους Ήρωες, συντονίζεται με τους κύκλους και τους ρυθμούς του περιβάλλοντος, νιώθει την μία Ζωή που εμψυχώνει το παν, επαναλαμβάνει τις τελετουργίες της φύσης, πεθαίνει και γεννιέται χωρίς προκαταλήψεις κι άσκοπους πόνους.

Ο άλλος πόλος, ο Λόγος, που ο Κ. Καστανέντα ονομάζει ως ***«Λογική»*** υποδηλώνει τον κόσμο του θετικισμού, της επιστήμης, της ανάλυσης, του εμπορίου, της γραμματικής και της αριθμητικής. Είναι ο κόσμος της νόησης ή καλύτερα, της νοημοσύνης.

Κατά καιρούς, η ανθρωπότητα περνάει από τον έναν πόλο στον άλλον χωρίς ποτέ να αισθάνεται ολοκληρωμένη, διότι η ολοκλήρωση βρίσκεται στον «γάμο» αυτού του ζευγαριού. Υπάρχουν δύο γέφυρες που συνδέουν την μία θέση με την άλλη. Η μία γέφυρα που μας οδηγεί από την «Λογική» προς την Σιωπηλή Γνώση ονομάζεται *«καθαρή κατανόηση»*. Η άλλη γέφυρα που μας οδηγεί από την «Σιωπηλή Γνώση» προς την «Λογική» ονομάζεται *«έννοια»*. Αυτοί οι όροι που χρησιμοποιεί ο Κ. Καστανέντα, δανεισμένοι από την θρησκεία του αρχαίου Μεξικού, είναι οι «γέφυρες» που χρησιμοποιεί και η αρχαία ελληνική φιλοσοφία.

πάρα πολύ από αυτήν που σήμερα εννοούμε ως λογική - αποδεικτική διαδικασία. Χωρίς να «ξεριζώνονται» από το μυστηριακό τους έδαφος, οι προσωκρατικοί, απλώνουν τα φύλλα τους και τα κλαδιά τους στον χώρο της λογικής, δίνοντας ως καρπούς, τις έννοιες. Αυτές οι έννοιες μολονότι ανήκουν στον χώρο της λογικής έχουν ωριμάσει με τους χυμούς και τα στοιχεία από το «μυστηριακό έδαφος».

Μπορούμε να διαπιστώσουμε, ότι οι προσωκρατικοί σέβονται το **«μυστήριο»** κι ότι οι λεγόμενες «ερμηνείες» τους και οι κοσμογονικές τους «αρχές» και τα **«στοιχεία»** δεν είναι παρά μυστηριακά δόγματα περιτυλιγμένα από ένα «μανδύα» λογικών εννοιών κι επεξηγήσεων.

Μέσα σε αυτήν την διαδικασία ζεύξης των δύο αυτών τρόπων σύλληψης του Όλου, οι προσωκρατικοί εισάγουν στον κόσμο των εννοιών και την οικολογική οπτική, τις αρχές που σήμερα, θα τις ονομάζαμε αρχές της οικολογικής φιλοσοφίας.

Προσωκρατικοί και Οικολογία

Κατ' αρχήν μία κοινή συνισταμένη εργασία των προσωκρατικών είναι η παρατήρηση του περιβάλλοντος, οι ρυθμοί, οι μεταλλαγές των φυσικών στοιχείων, καθώς και οι κυκλικές, φυσικές διαδικασίες. Αυτά είναι τα δώρα των προσωκρατικών που τα χρησιμοποιεί και η σημερινή επιστήμη της οικολογίας, όντας εργαλεία της επιστήμης της.

Ο **Θαλής**, αυτός ο πρωτοπόρος της φιλοσοφίας ενώ φαίνεται να είναι ένας μεγάλος γεωμέτρης, μαθηματικός κι αστρονόμος, ωστόσο φαίνεται να είναι κι αυτό που σήμερα θα λέγαμε πανθεϊστής ή ακόμα κι ανιμιστής ή υλοζωιστής. Μία φράση που αποδίδεται συχνά στον Θαλή είναι: ***«ο κόσμος είναι γεμάτος θεούς»***. Ο Θαλής έτσι, συμβιβάζει και συνενώνει τις νοητικές επιστήμες με την εσωτερική θρησκευτική αντίληψη, ότι ο κόσμος δεν είναι άψυχος αλλά ότι τρέφεται, εμψυχώνεται και καθοδηγείται από θεούς, όπου θεοί είναι αυτά που ονομάζονται στον εσωτερισμό Στοιχειακά, Άγγελοι, Πλανητικά Πνεύματα κ.α.

Στον **Αναξίμανδρο** αποδίδονται τα παρακάτω λόγια:

και η μήτρα από την οποία γεννήθηκαν τα πράγματα είναι η ίδια με αυτή στην οποία αποσυντίθενται όπως είναι αναγκαίο να γίνει, γιατί τιμωρούνται κι επανορθώνουν αμοιβαία για την αδικία, σύμφωνα με την τάξη του χρόνου». (Σιμπλίκιος «Εις Φυσικά» 24,13).

Αυτή η φράση του Αναξίμανδρου μας δείχνει ότι τα αντίθετα μέσω της διαδοχικής υπεροχής του ενός πάνω στο άλλο αποτελούν τους κινητήριους πόλους της εξέλιξης και της αλλαγής. Η «τάξη του χρόνου» υποδηλώνει έναν νόμο που έχει καθολική ισχύ και που ελέγχει τις προθεσμίες και την «πληρωμή των χρεών» που έχουν προκληθεί από «αδικίες».

Αυτή την κατάσταση δυναμικής ισορροπίας, που την μεγάλη της σημασία, την αντιλήφθηκε η επιστήμη της Οικολογίας στα τέλη του αιώνα μας, υπόκειται για τον Αναξίμανδρο σε μία **«τάξη του χρόνου»**, δηλαδή υπόκειται σε χρονικές περιόδους. Αυτή η παρατήρηση του Αναξίμανδρου απαντά και στους σημερινούς, παρατηρούμενους βιόκυκλους και βιορυθμούς των οικοσυστημάτων. Όπως έχει π.χ. παρατηρηθεί ότι σε κάθε ανοιχτό βιολογικό σύστημα υπάρχουν περίοδοι στην αύξηση και στην μείωση των πληθυσμών των ειδών που αυτό περιέχει.

Η άγνοια της δύναμης αυτής της εξισορροπιστικής αρχής οδήγησε τον δυτικό πολιτισμό στο να επενδύσει ενέργεια και χρόνο σε επιλογές μονόδρομους, όπως π.χ. η επιλογή του ορυκτού πλούτου ως βασική ενέργεια του πολιτισμού αγνοώντας ή παραβλέποντας το γεγονός ότι ο κύκλος ζωής αυτού του ορυκτού πλούτου μετριέται σε εκατομμύρια χρόνια.

Πολύ πιθανόν και η ανάπτυξη της σύγχρονης ιατρικής που εξαφάνισε πολλές αρρώστιες κι επιτέθηκε στους μικροοργανισμούς με τα αντιβιοτικά της, να οδήγησε σε μία νέα διαταραχή της ισορροπίας και ίσως γι' αυτό να γεννιούνται νέες ασθένειες και να επανακάμπτουν οι σχεδόν εξαφανισμένες ασθένειες. Όπως αποδείχτηκε, η επιλογή της, οδήγησε σε μία νίκη απέναντι στους μικροοργανισμούς, πρόσκαιρη όμως, διότι η «τάξη του χρόνου» επανορθώνει τις αδικίες οδηγώντας τους μικροοργανισμούς σε αντεπίθεση δημιουργώντας νέες μορφές τους που αναπροσαρμόζονται συνεχώς στα νέα και πιο ισχυρά αντιβιοτικά.

Αυτή η επιτακτική ανάγκη για δυναμική ισορροπία που εξάγεται ως συμπέρασμα από την φράση του Αναξίμανδρου,

συναντάται και στην μυθολογία των αρχαίων Ελλήνων, όπου όταν ο **Ασκληπιός**, από οίκτο, άρχισε να ανασταίνει νεκρούς, ο **Δίας** παρεμβαίνει και τον διατάζει να σταματήσει επειδή ο **Άδης** κινδύνευσε να μείνει χωρίς εργασία. Αυτό το παράδειγμα δείχνει επίσης, πως συνυφαίνεται αρμονικά η μυθολογία με την φιλοσοφική ερμηνεία.

Ο **Ξενοφάνης** είναι ένας από τους προσωκρατικούς φιλοσόφους ο οποίος με την φιλοσοφία του και τις παρατηρήσεις του πάνω στη φύση κτυπάει τον ανθρωποκεντρισμό. Στον Ξενοφάνη αποδίδονται τα δύο παρακάτω αποσπάσματα που μας τα σώζει ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς:

Οι Αιθίοπες λένε ότι οι θεοί τους είναι πλακουτσομύτηδες και μαύροι, οι Θράκες ότι οι δικοί τους θεοί είναι γαλανομάτηδες και κοκκινοτρίχηδες». (Κλήμης, Στρωματείς VII, 22).

«Αλλά αν τα βόδια και τα άλογα ή τα λιοντάρια είχαν χέρια ή μπορούσαν να σχεδιάσουν με τα χέρια τους και να κάνουν τα έργα που κάνουν οι άνθρωποι, τα άλογα θα απεικόνιζαν τους θεούς σαν άλογα, τα βόδια σαν βόδια και θα έκαναν το σώμα τους σαν το δικό τους». (Κλήμης, Στρωματείς V, 109,3).

Ο Ξενοφάνης τολμάει να ταρακουνήσει με σαρκασμό και ειρωνεία, την τάση των ανθρώπων να κρίνουν τα πάντα μόνο με βάση την δική τους αντίληψη και να αδυνατούν να κατανοήσουν το «Όλο» ή, τουλάχιστον, να σεβαστούν την φυσιολογική διαφορετικότητα. Η υιοθέτηση της άποψης του Ξενοφάνη, θα βοηθούσε τον άνθρωπο να σεβαστεί τους διαφορετικούς από αυτόν οργανισμούς και θα τον οδηγούσε στην εύρεση του κοινού καλού όλου του περιβάλλοντος. Δυστυχώς η αναζήτηση ενός βραχυπρόθεσμου κέρδους για τον ίδιο τον άνθρωπο προκάλεσε την ανισορροπία του οικοσυστήματος και την αντίδρασή του απέναντι στις αντί - οικολογικές επιλογές του ανθρώπου.

Ο **Ηράκλειτος** δείχνει να συμφωνεί με τον Ξενοφάνη όταν λέει ότι:

«Το θαλασσινό νερό είναι το πιο καθαρό και το πιο μολυσμένο. Για τα ψάρια είναι πόσιμο κι ευεργετικό, αλλά για τους ανθρώπους μη πόσιμο και βλαβερό». (Ιππόλυτος, Ελ., IX, 10,5).

Η άποψη του Ηράκλειτου για την σχετικότητα των αξιών, του καλού και του κακού βρίσκει απήχηση και στον τομέα του περιβάλλοντος και της βιολογίας. Η δυστυχία, η αρρώστια, ο θάνατος, οι σεισμοί, οι καταστροφές καθώς και όλοι οι υπόλοιποι «εχθροί» της ευημερίας των ανθρώπων είναι όψεις του Όλου, ίσως για εμάς «σκοτεινοί» και καταστροφικοί αλλά όχι για το Όλο, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αντίθετα μέσα του. Ο Θεός του Όλου αλλάζει μορφές σαν την φωτιά και δίνει σχετική αξία σε κάθε αρχή που περιλαμβάνει, μόνο για ορισμένο χρόνο για να την αντικαταστήσει με την αντίθετή της αρχή στην «τάξη του χρόνου», όπως θα έλεγε ο Αναξίμανδρος.

Αυτή την αντιπαλότητα και τον ανταγωνισμό που σήμερα θα τον ονομάζαμε «δυναμική ισορροπία των οικοσυστημάτων», ο Ηράκλειτος την ονόμαζε «πόλεμο».

«Πρέπει να ξέρουμε ότι ο πόλεμος είναι κοινό φαινόμενο και το δίκιο σημαίνει ανταγωνισμό κι ότι όλα συμβαίνουν σύμφωνα με τον ανταγωνισμό και την αναγκαιότητα». (Ωριγένης, Κατά Κέλσου, VI, 42).

"Το δίκιο σημαίνει ανταγωνισμό» λέει **ο Ηράκλειτος** κι εκεί όπου υπάρχει ζωντανός ανταγωνισμός, όπου τα αντιμαχόμενα μέρη υπακούουν στις περιόδους και τους ρυθμούς της «αναγκαιότητας», αυτά συμβιώνουν μέσω του ανταγωνισμού, χωρίς το ένα μέρος να κυριαρχεί ολοκληρωτικά πάνω στο άλλο.

Η αποδοχή, από τον σύγχρονο πολιτισμό, του μύθου της «γραμμικής προόδου» κατέστειλε την ολιστικότερη αρχή του ανταγωνισμού ή της «αρμονίας μέσω των αντιθέτων», της δυναμικής ισορροπίας. Με την προσαρμογή όλων των μορφών της επιστήμης και της τεχνικής στον μύθο της γραμμικής και συνεχόμενης προόδου, ο άνθρωπος «ξεριζώθηκε» από το περιβάλλον κι απαίτησε την πλήρη υποταγή της φύσης σε αυτόν. Υπερυψώνοντας τον εαυτό του, έξω από την φύση και τους νόμους της, θεώρησε τους ανθρώπινους νόμους και τις αξίες ως καλύτερα και ιδανικότερα και προσπάθησε να επιβάλλει το δικό του «δίκαιο» παραγνωρίζοντας αυτό που υποστήριξε ο Ηράκλειτος, ότι το «δίκιο σημαίνει ανταγωνισμός».

Συνεχίζεται στο επόμενος τεύχος

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Αν η Ιστορία, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο αληθινά, μας δίνει πληροφορίες για κάποιο γεγονός του παρελθόντος με όρους χώρου και χρόνου, η μυθολογία ενδιαφέρεται περισσότερο και αναδεικνύει τις συμβολικές και ψυχολογικές αλήθειες που κρύβει αυτό το γεγονός. Οι δύο αυτές, εκ πρώτης όψεως αντίθετες και φαινομενικά αντιφατικές προσεγγίσεις, γίνονται συμπληρωματικές μέσα στα πλαίσια της έννοιας του μύθου, της αρχετυπικής εκείνης πραγματικότητας που περιέχει τους κώδικες της γνώσης και τα κλειδιά της εξελικτικής ολοκλήρωσης της ανθρωπότητας. Έτσι λοιπόν σύμφωνα με τον Κικέρωνα: « Μύθος είναι η Μοίρα της ανθρωπότητας, Ιστορία το πώς ο άνθρωπος την ενσαρκώνει και Μυθολογία τα διδάγματα που μένουν από την εκάστοτε ενσάρκωση του»

Μιχ. Κωνσταντάκης

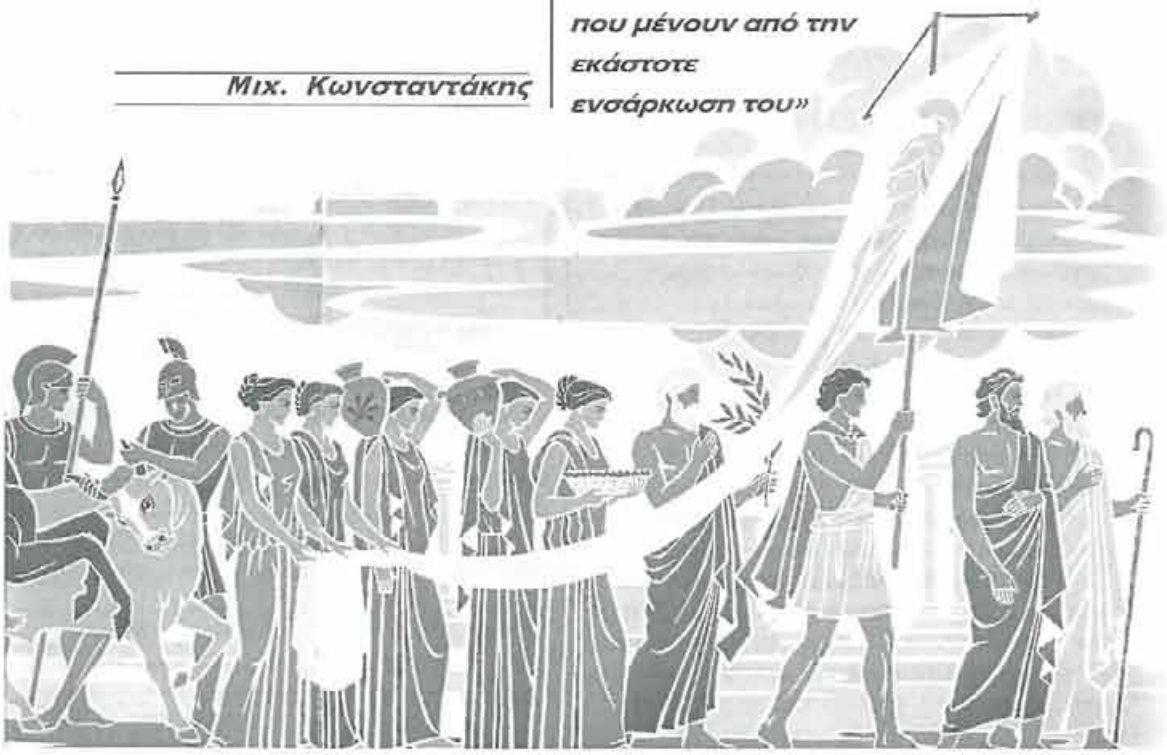

Μυθολογία και ιστορία είναι δύο επιστήμες ή δύο καταγραφές παρελθόντων γεγονότων που ο δυτικός σύγχρονος τρόπος σκέψης έχει ορίσει την μεν πρώτη ως υποκειμενική και τη δεύτερη ως αντικειμενική. Αυτό ως ένα σημείο είναι αλήθεια. Αν δηλαδή θεωρήσουμε ως μυθολογία ό,τι έχει διασωθεί από τις πρώτες στιγμές κάθε λαού και ως ιστορία τα γεγονότα που έχουμε με χρονολογίες και περιστατικά που έχουν συμβεί. Όμως συχνά-πυκνά, αν όχι πάντα, παρατηρούμε ότι ένα συγκεκριμένο γεγονός του παρελθόντος περιγράφεται από δύο ή περισσότερους ιστορικούς με διαφορετικούς τρόπους, που πολλές φορές συγκρούονται μεταξύ τους. Ποιός από όλους λέει την αλήθεια και ποιός ψέματα;

Ο καθένας ανάλογα με το στρατόπεδο στο οποίο ανήκει, ανάλογα με την κοινωνική του θέση, τις πολιτικές του πεποιθήσεις και την προσωπικότητά του, περιγράφει ένα ιστορικό γεγονός με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο. Θα ήταν μεγάλο λάθος να υποστηρίξουμε τον ένα ή τον άλλο ιστορικό. Σίγουρα κανείς δεν λέει όλη την αλήθεια και κανείς μόνο ψέματα. Ο καθένας έχει μια πλευρά μόνο της αλήθειας.

Αυτό που εμείς στην καθημερινή πρακτική λέμε, αλήθεια, είναι ό,τι οι νικητές σε κάθε αναμέτρηση μας δίνουν, γιατί σε τελική ανάλυση αυτοί είναι που μας παρουσιάζουν τα γεγονότα όπως τους συμφέρει ή όπως επιθυμούν ή στην καλύτερη των περιπτώσεων ό,τι αυτοί βλέπουν ή πιστεύουν ως αλήθεια.

Το μόνο σίγουρο σ' όλα αυτά είναι ότι δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τι στην πραγματικότητα έχει γίνει. Ακόμα και αν υπήρχε η πιθανότητα να επιστρέψουμε και να παρακολουθήσουμε ως ουδέτεροι ένα γεγονός πάλι δεν θα μπορούσαμε να το περιγράψουμε όπως είναι γιατί θα μας διέφευγαν στοιχεία απαραίτητα για την κατανόησή του όπως είναι η ψυχολογία και η νοοτροπία των πρωταγωνιστών αυτού του γεγονότος. Πέρα απ' αυτά όμως ένα είναι το σίγουρο. Ότι ***η ιστορία περισσότερο ή λιγότερο αληθινά, μας δίνει το παρελθόν, με συντεταγμένες χώρου και χρόνου.*** Αναφέρει δηλ. πού και πότε έγινε ένα γεγονός. Αυτό στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι αληθινό. Το πώς όμως το γεγονός πραγματοποιήθηκε διαφέρει.

Η Μυθολογία από την άλλη πλευρά μας περιγράφει ένα γεγονός που περιέχει πολλές, πλούσιες και χρήσιμες αλήθειες αλλά δεν υπάρχει αντικειμενικότητα στο πού και στο πότε. Περιέχει δηλ. ***ψυχολογικές και συμβολικές αλήθειες, που σε ορισμένες περιπτώσεις όπως ο Τρωικός Πόλεμος, αποδεικνύονται και ιστορικά.***

Σε αυτό το θέμα είναι χρήσιμο να αναφερθεί και η άποψη της ***Ε.Π. Μπλαβάτσκυ*** που στο δεύτερο τόμο της Μυστικής Δοξασίας σημειώνει ότι ***κάθε μυθολογία περιέχει ένα ιστορικό υπόστρωμα.***

Αυτό που θα μας βοηθήσει να βγούμε από το αδιέξοδο, είναι το τι ζητάμε εμείς!

Ζητάμε να μάθουμε ένα ξερό, νεκρό γεγονός του παρελθόντος ή κάποιες αλήθειες που θα μας χρησιμεύσουν για το παρόν και το μέλλον σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο;

Ζητάμε το πού και το πότε, ή το πώς και το γιατί;

Αν το αποφασίσουμε αυτό, τότε αμέσως καθορίζουμε και το πλαίσιο πάνω στο οποίο κινούμαστε και δίνουμε την σπουδαιότητα και τη προτεραιότητα μας στην ιστορία ή την μυθολογία. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι πρέπει να απορρίψουμε την μία ή την άλλη επιστήμη αλλά να κατανοήσουμε πού είναι η καθεμιά χρήσιμη και πού όχι, καθώς επίσης να μπορούμε να διακρίνουμε σε μακροχρόνιο επίπεδο πώς αυτές οι δύο συνδέονται και πού συγκρούονται. Και λέω σε μακροχρόνιο επίπεδο γιατί σε μικρές περιόδους είναι δύσκολο να συνδεθούν, ενώ σε μεγάλες περιόδους είναι σαφώς ευκολότερο.

Η ιστορία στο σύνολό της και με την βοήθεια της ψυχολογίας και άλλων βοηθητικών επιστημών μας δίνει να καταλάβουμε την πορεία της ανθρωπότητας, την εξέλιξή της τις νίκες και τις ήττες της ή αλλιώς τα βήματα μπροστά ή πίσω. Η ανθρωπότητα, όπως και οτιδήποτε άλλο στον κόσμο, δεν υπάρχει τυχαία αλλά εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό. Έτσι και η πορεία της μέσα στον χρόνο, δηλ. η ιστορία δεν είναι τυχαία, αλλά έχει μια κατεύθυνση προς συγκεκριμένο στόχο, έχει συγκεκριμένους νόμους και αρχές που αν γίνουν αντιληπτοί, τότε η ιστορία γίνεται κατανοητή και λογική.

Αυτή η αντίληψη είναι πολύ εμφανής στον ***Κικέρωνα, το μεγάλο Ρωμαίο ιστορικό, ο οποίος θεωρούσε ότι η***

ανθρωπότητα έχει μια συγκεκριμένη πορεία που πρέπει να ακολουθήσει, ή αλλιώς παύει να υπάρχει. Θεωρεί ότι η ανθρωπότητα έχει μια μοίρα κοινή κι αν πραγματικά θέλουμε να εξελισσόμαστε πρέπει να συμμετέχουμε σ' αυτήν, αλλιώς αναπόφευκτα θα πάψουμε να έχουμε νόημα για το σύνολο της φύσης, οπότε και θα είμαστε περιττοί. Εντάσσει δηλ. την ανθρωπότητα σ' ένα μεγαλύτερο σύνολο, τη Φύση ή το Σύμπαν, μέσα στο οποίο έχει ένα ρόλο που πρέπει να τον παίξει, αλλιώς παύει να έχει χρησιμότητα, με φυσικό επακόλουθο να αποβληθεί από αυτό το μεγαλύτερο σύνολο, με τον ίδιο τρόπο που το σώμα μας αποβάλλει καθετί άχρηστο ή νεκρό.

Ένα άλλο σημαντικό ερώτημα που απασχολεί όσους ασχολούνται με τις δύο αυτές επιστήμες είναι ποιά προηγείται και ποιά έπεται. Αυτό που έχει επικρατήσει είναι ότι η μυθολογία είναι ό,τι μένει από την ιστορία και μας δίδεται είτε ως παράδοση είτε ως θρύλοι του μακρινού παρελθόντος.

Αυτό δεν είναι ψέμα.Δεν είναι όμως και όλη η αλήθεια. Γιατί δεν λάβαμε υπ' όψιν μας μια άλλη έννοια που είναι αυτή του μύθου. Άλλο είναι ο μύθος και άλλο το αποτύπωμα του στην ιστορία, δηλ. η μυθολογία. Ένα άλλο παράδειγμα που δείχνει τη σχέση αυτών των τριών είναι ότι μύθος είναι το φως που φωτίζει ένα τοίχο, δηλ. την ιστορία, και αφήνει μια σκιά, δηλ. τη μυθολογία.

Αν λάβουμε υπ' όψιν μας και όσα είπαμε για την ιστορία όπως την

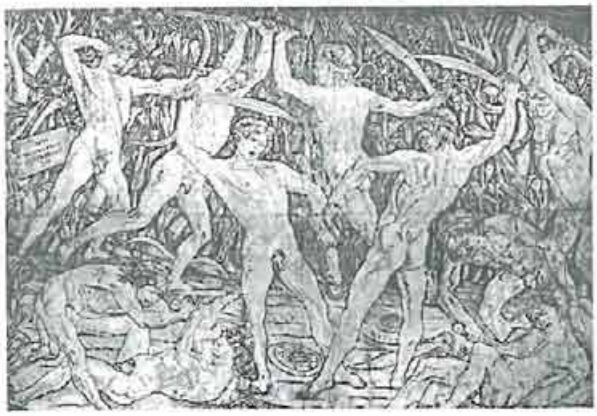

βλέπει ο Κικέρωνας μπορούμε να πούμε ότι ο μύθος είναι η μοίρα της ανθρωπότητας, ιστορία, το πώς ο άνθρωπος την ενσαρκώνει και μυθολογία τα διδάγματα που μένουν από την εκάστοτε ενσάρκωση του.

Ο μύθος δηλαδή προϋπάρχει της ιστορίας. Είναι ο Αρχέτυπος που σε κυκλική πορεία σαν σπείρα, επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά σε διάφορους τόπους και χρόνους, μέχρι η ανθρωπότητα να φτάσει στο στόχο της, μέσα από την εξέλιξή της. Όταν οι άνθρωποι κατανοούν αυτή τη διαδικασία, μπορούν να βγουν από τον χώρο-χρόνο και να θεωρήσουν, να δουν από ψηλά την ιστορική στιγμή που περνούν και να κατανοήσουν καλύτερα το παρελθόν για να μπορούν με πιο σίγουρα και αποφασιστικά βήματα να κινηθούν στο μέλλον.

Το να εξηγήσει κανείς πλήρως ένα μύθο είναι κάτι αρκετά πολύπλοκο. Παρ' όλα αυτά μπορεί να γίνει μια πρώτη προσέγγισή του με τη χρησιμοποίηση ενός επταπλού κλειδιού ερμηνείας, που ήταν γνωστό στις παραδοσιακές μυητικές κοινωνίες όπου ο μύθος είχε θέση πρωταρχικής σημασίας. Αυτό το επταπλό κλειδί μας βοηθάει να αποσυμβολίσουμε ένα μύθο από τις επτά πλευρές του όπως το φως με τα επτά χρώματά του. Τα κλειδιά αυτά είναι :

Μεταφυσικό, Αριθμητικό, Γεωμετρικό, Αστρολογικό, Αλχημικό, Βιολογικό, Μορφικό

Ο μύθος αποτελεί μια ιερή ιστορία και μια ψυχολογική πραγματικότητα που αναφέρεται σε κάποια πρωταρχικά συμβάντα δημιουργίας. Με την εξήγηση του με το επταπλό κλειδί φωτίζονται όλες οι πτυχές του. Αυτό όμως είναι μια εξήγηση νοητική και περιγραφική. Οι αρχαίοι παραδοσιακοί πολιτισμοί είχαν άλλα δύο στοιχεία μέσα από τα οποία είχαν μια βαθύτερη κατανόηση, μια βίωση του μύθου. Αυτά τα στοιχεία είναι η Τελετή και η Μύηση που μαζί με την αφήγηση του μύθου αποτελούν ένα τρίπτυχο απαραίτητο για την ολοκληρωμένη διερεύνησή του.

Οι διάφορες τελετές που οι παραδοσιακοί λαοί έκαναν δεν ήταν άλλες από την επανάληψη, σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο του γεγονότος που ο Μύθος περιγράφει. Μ' αυτό τον τρόπο διαιωνίζεται. Μέσα στις ιεροτελεστίες, ο

άνθρωπος παίρνοντας τη θέση του εκάστοτε ήρωα ή θείκού προσώπου, μιμείται ένα μυθικό γεγονός δημιουργίας. Έτσι μπορεί να είναι συμμέτοχος σ' αυτό και να βιώσει όλη την αλήθεια.

Αυτή η κατανόηση μέσω συνειδητής συμμετοχής στην τελετή είναι η τελική φάση της μύησης. Μ' αυτήν ο υποψήφιος στην μύηση αποκτά μια εμπειρική γνώση της προέλευσης του κόσμου, της φυλής και του ανθρώπου. Έτσι μπορούσε να έχει μια πρόγευση μέλλοντος αφού κατανοήσει τη θέση του μέσα στη φυλή και τη φύση.

Μ' αυτή τη διαδικασία του τρίπτυχου ***Μύθου – Τελετής – Μύησης*** μεταδίδονταν η αρχέγονη γνώση των Μυστηρίων μεσώ της οποίας κατανοούσε ο καθένας τη θέση του στο παρόν, γνώριζε το παρελθόν και σχεδίαζε το μέλλον. Αυτός εξάλλου είναι και ο ορισμός της ιστορίας με διαφορετικό τρόπο δοσμένος.

ΜΥΘΟΣ

Για τις παραδοσιακές κοινωνίες ο μύθος είναι μια αληθινή ιστορία και μια ανώτερη πνευματική πραγματικότητα, μέσα από την οποία μπορούμε να βγάλουμε διδάγματα ανεκτίμητης αξίας. Είναι μια ιστορία ιερή, σημαντική και κυρίως παραδειγματική. Είναι μια πρωταρχική, αρχετυπική, αληθινή ιστορία γεμάτη συμβολισμούς, ηθικά διδάγματα και εσωτερικές γνώσεις. Είναι ένας κώδικας που περιέχει πολλές κρυφές αλήθειες που αποτελούν το σχέδιο, το μοντέλο της ανθρώπινης εξέλιξης και ακόμα της πορείας όλου του σύμπαντος. Αν δούμε το μύθο ως τέτοιο, μπορούμε να φωτίσουμε τα βήματα της ανθρωπότητας στο πέρασμα του χρόνου και έτσι να καταλάβουμε καλύτερα από πού ξεκινήσαμε, τι πορεία έχουμε κάνει έτσι ώστε συνειδητά, να βαδίσουμε προς το μέλλον.

Υπάρχουν 4 Αρχετυπικοί μύθοι. Συνδυασμοί και αποτελέσματα των οποίων είναι η ιστορία και η μυθολογία. Οι μύθοι αυτοί είναι:

- Η μάχη Καλού-Κακού(Γιν-Γιάνγκ). - Ο Δράκος με τον Ιππότη και τη Ντάμα.

- Η Οσιροποίηση, δηλ. ο θάνατος, ο διαμελισμός και η ανάσταση. -Ο Κατακλυσμός.

Αυτό που περιέχουν και οι 4 είναι κατά κάποιο τρόπο η δημιουργία και η καταστροφή, που η διαδοχή τους γεννάει την Ιστορία και εξελίσσει τον άνθρωπο ατομικά και ομαδικά. Είναι ένα συνεχές γίγνεσθαι, μια αδιάκοπη μάχη, που έρχεται να επιβεβαιώσει και να επιβεβαιωθεί, απ' το ρητό του Προσωκρατικού φιλόσοφου Ηράκλειτου: *«Πόλεμος πάντων πατήρ»*. Δεν είναι λοιπόν σύμπτωση ότι όλοι οι λαοί που έχουν μυθολογία, ξεκινάνε μ' ένα μύθο δημιουργίας. Είτε αυτή είναι του σύμπαντος, είτε είναι του ηλιακού μας συστήματος, είτε μιας πόλης, είτε του ανθρώπου. Είναι πραγματικά αξιοσημείωτο ότι όλοι οι παραδοσιακοί λαοί έχουν ένα πρωταρχικό μύθο, που δίνει έναρξη, νόημα και στόχο στη ζωή τους.

Τα βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία μέσω των οποίων σχεδιάζεται ή αποτελείται ένας Μύθος είναι πέντε.

- Αποτελεί την ιστορία Θεών, Ημίθεων, Ηρώων ή υπερφυσικών οντοτήτων.

- Η ιστορία θεωρείται απόλυτα αληθινή και ιερή

- Σχεδόν πάντα υπάρχει η έννοια της δημιουργίας, διηγείται δηλ. το πώς ήρθε στην ύπαρξη ο κόσμος ή μια πόλη ή ο άνθρωπος ή κάποιοι νόμοι ή θεσμοί. Εδώ είναι και η πρακτική αξία του καθώς έτσι μαθαίνει κάποιος να δημιουργεί.

- Η εκμάθηση της αρχής της δημιουργίας οδηγεί στην γνώση για την συνέχισή της.

- Ο Μύθος πρέπει να βιωθεί, γιατί μόνο έτσι γίνεται πραγματικά κτήση μας και μόνο έτσι μπαίνει ο υποψήφιος μαθητής στη θέση μιας ανώτερης απ' αυτόν οντότητας χρησιμοποιώντας κατά μια έννοια τη δύναμή της. Άμεσο επακόλουθο αυτής της διαδικασίας είναι η απόκτηση μυθικής συνείδησης.

Η Ε.Π. Μπλαβάτσκυ που αφιέρωσε ένα μεγάλο μέρος της ζωής της στην μελέτη της ιστορίας αλλά κυρίως της μυθολογίας εκφράζει την άποψη ότι κάθε μυθολογία ξεπηδάει από ένα Ηλιακό Μύθο και σίγουρα αν ψάξουμε μπορούμε να βρούμε άπειρα παραδείγματα. Τέτοια είναι ο Ηρακλής και οι 12 άθλοι, το έπος του Γιλγαμές στην Μεσοποταμία, το έπος της Ραμαγιάνα στην Ινδία, οι 12 περιπέτειες του Οδυσσέα , ο Βασιλιάς Αρθούρος και οι 12 ιππότες της στρογγυλής τράπεζας, ακόμα και ο Χριστός και οι 12 μαθητές του και πολλά άλλα παραδείγματα.

Όλοι αυτοί οι μύθοι περιέχουν ένα κεντρικό πρόσωπο που συμβολίζει τον Ήλιο που περνώντας από τους 12 ζωδιακούς οίκους που είναι οι δοκιμασίες του ή οι μαθητές του καταφέρνει τελικά να νικήσει και έτσι να επικρατήσει το φως στο σκοτάδι. Αν θεωρήσουμε ως συμβολικά αυτά τα γεγονότα και καταφέρουμε βήμα- βήμα να τα αποσυμβολίσουμε είναι πολλά αυτά που έχουμε να κερδίσουμε. Αντίθετα αν τα πάρουμε κατά γράμμα θα χάσουμε όλα όσα κρύβει ο Μύθος και επίσης θα αποπροσανατολιστούμε.

Η συσσωρευμένη εμπειρία (παρελθόν), ως κινητήρια δύναμη (παρόν), για την εξέλιξη της ανθρωπότητας (μέλλον).

Η ουσιαστική διαφορά βέβαια των δύο είναι ότι με την ιστορία απλώς μαθαίνεις, ενώ με το τρίπτυχο Μύθου, Τελετής, Μύησης ζεις τα γεγονότα.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη προσέγγιση του Μύθου πρέπει να σημειώσουμε ότι αποτελούσε κάτι ζωντανό. Δεν είναι μια νεκρή διήγηση που αφηγείται για να ικανοποιεί την ακοή και την φαντασία αλλά μια ζωντανή πραγματικότητα που χρειάζεται συμμετοχή για να γίνει κατανοητή. Ο Μύθος αποτελούσε μια απαραίτητη λειτουργία. Εξέφραζε, αναβίωνε και κωδικοποιούσε τη γνώση, τη διδασκαλία και την πίστη. Αποτελούσε ένα πρακτικό κώδικα ηθικής που επέτρεπε στον άνθρωπο να μετατρέπει τη υλική και βέβηλη ζωή σε πνευματική και ιερή.

Μυθολογία και Ιστορία εν τέλει είναι δύο επιστήμες που μπορούν να μας βοηθήσουν να δώσουμε απάντηση στο προαιώνιο φιλοσοφικό ερώτημα του ανθρώπου, που δεν είναι άλλο από το: από πού έρχομαι, ποιός είμαι και προς τα πού βαδίζω. Και αυτό το ερώτημα ισχύει τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.

Αν μελετηθούν με διάρκεια και ανοικτούς ορίζοντες μας ανοίγουν πολλές πόρτες αληθειών και γνώσεων και φωτίζουν πολλά σκοτεινά σημεία της πορείας της ανθρωπότητας τόσο για το παρελθόν όσο και για το παρόν και το μέλλον.

Η αποκατάσταση του Μύθου και της Μυθολογίας είναι χρέος της σύγχρονης τεχνολογικής εποχής που περνώντας μια φάση παρατεταμένης εφηβείας θεωρεί τον εαυτό της κορυφή όλων των εποχών και όλους τους αρχαίους πολιτισμούς απόρροια ειδωλολατρών και ανώριμων παιδιών.

Οι παραδοσιακοί λαοί της αρχαίας Ελλάδας, Ρώμης, Αιγύπτου, Ινδίας, προκολομβιανής Αμερικής και τόσοι άλλοι κάθε άλλο από ανώριμοι ήταν. Απλώς είχαν ένα διαφορετικό τρόπο αντιμετώπισης της ζωής, της φύσης και του ανθρώπου.

Είχαν μια άλλη νοοτροπία. Ας μεταλλάξουμε λοιπόν τον εγωισμό μας και ας ψάξουμε να βρούμε τι αληθινά θέλουν να μας πουν με την πλούσια μυθολογία τους όλοι αυτοί οι λαοί. Τότε ίσως δούμε με διαφορετικό τρόπο τη ζωή μας σήμερα. Ίσως προσθέσουμε στην άχρωμη ζωή μας λίγα στοιχεία από την μυθική συνείδηση των προγόνων μας. Ίσως μπορέσουμε να δώσουμε λίγη ομορφιά στη ζωή των μεγαλουπόλεων. Ίσως θ' ανοίξουν κάποια μονοπάτια που θα δώσουν όραμα και σκοπό στη ζωή.

Τα πέπλα των ΜΥΘΩΝ

Εδώ είναι χρήσιμο να αναφερθούμε στους λόγους για τους οποίους οι διάφοροι μύθοι δεν κυριολεκτούν και συχνά-πυκνά χρησιμοποιούν την υπερβολή. Ένας πρώτος λόγος ίσως να είναι ότι κάποιοι θέλοντας να βάλουν σε επίπεδα πάνω από τα ανθρώπινα ορισμένα γεγονότα τα έντυσαν με υπερβολές και τα εξύψωσαν σε θεϊκές πράξεις. Άλλος λόγος μπορεί να είναι ότι ο χρόνος από την πραγματοποίηση του γεγονότος μέχρι της γραφή του και η μετάδοσή του από γενιά σε γενιά του έδωσε τη μορφή θρύλου και το πλούτισε με διάφορες προσθήκες.

Ένας άλλος λόγος όμως που είναι και ο πιο σημαντικός είναι ότι με αυτό τον τρόπο κάλυψαν με πολύ όμορφο και εξωπραγματικό τρόπο κάποιες αλήθειες οι οποίες ήταν ή γίνονταν φανερές μόνο σε όσους γνώριζαν τον τρόπο να αποκωδικοποιούν ή να ξεκλειδώνουν τα μυστικά του μύθου. Ο τρόπος αυτός γινόταν γνωστός μόνο μέσα στα μυστήρια. Κατακτιόταν μέσω της μύησης. Για να φτάσει κάποιος σ' αυτήν έπρεπε απαραίτητα να περάσει συγκεκριμένες δοκιμασίες και ν' αποδείξει ότι ήταν άξιος για να γίνει κάτοχος αυτής της γνώσης.

Αυτός άλλωστε ήταν και ο καλύτερος τρόπος για να πηγαίνει η γνώση σ' αυτούς που πραγματικά το άξιζαν και που αποδεδειγμένα δεν θα την χρησιμοποιούσαν για να προξενήσουν κακό. Για τους παραδοσιακούς λαούς η γνώση ήταν όπως η φωτιά. Μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και για την δημιουργία και για την καταστροφή. Δεν έπρεπε λοιπόν να δίνεται ανεξέλεγκτα για να μην χρησιμοποιηθεί λάθος. Αυτό εξ' άλλου ήταν ένα από τα βασικά στοιχεία των Μυστηρίων της αρχαιότητας, δηλαδή το μυστικό και η σιωπή όσων είχαν μυηθεί.

ΑΡΧΑΪΚΟ ΒΗΜΑ

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΦΥΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Γ. Χαραλαμπόπουλος

Οι φυτικοί κώδικες, η «βοτανομαγεία», οι φυτικές ουσίες στις γονιμικές διαδικασίες, η δυναμική της ευγονίας στις ιεροπραξίες των αρχαίων Ελλήνων και η μυστική σήμανση της Παρθένας του Κόσμου

Στη μυστική φυτολογία των αρχαίων Ελλήνων, η «βοτανομαγεία», ιδιαίτερα στα κείμενα του Θεόφραστου και του Διοσκουρίδη, δεν μελετήθηκε διεξοδικά από τους ερευνητές της αρχαιοελληνικής θρησκείας.

Το «μήνιον» ή «σεληνογόνον», όπως λεγόταν η ρίζα της παιωνίας συστηνόταν στην εμμηνορροή και τη γέννα.. Οι ίδιες οι λέξεις φανερώνουν πως η παιωνία αντλούσε δυναμική ενέργεια από τη σελήνη και την εναπόθετε στις ρίζες της.

Το δίκταμο (δίκταμνος), που το χρησιμοποιούσαν οι γυναίκες για να τις βοηθήσει κατά τη γέννα, το τιμούσαν ιδιαίτερα πλέκοντας στεφάνια στη θεά της γέννας Ειλείθυια. Η μυρτιά επίσης εμπόδιζε την πρόωρη γέννα με το κλείσιμο της μήτρας, ενώ ο κρίνος ήταν εμπόδιο στην εμμηνορροή. Τα λουλούδια αυτά ήταν ιερά της Αφροδίτης.

Ο λύγος, ένα είδος λυγαριάς, πιστευόταν πως προκαλούσε ή σταματούσε την εμμηνορροή. Στη Σπάρτη η Άρτεμις λεγόταν Λυγοδέσμα (λυγαροδέσμια) γιατί το ξόανό της αναφέρεται πως ανακαλύφθηκε σε συστάδα λυγαριάς. Το άγαλμα της ίδιας επίσης, στις τελετές της Άγρας, το στόλιζαν με γιρλάντες λυγαριάς. Η παράδοση επίσης αναφέρει ότι η Ήρα της Σάμου γεννήθηκε κάτω από μια λυγαριά που φύτρωσε στο ιερό της. Η χρησιμοποίηση της λυγαριάς σαν αντίδοτο, μας οδηγεί στην σκέψη πως απέφευγαν το ρόδι γιατί ήταν διεγερτικό. Το χρώμα του δεν ήταν αρχικά το αίμα του φόνου αλλά το αίμα της γονιμότητας, των εμμήνων και της λοχείας.

Με την κύπερη (κύπειρος) παρασκεύαζαν ρόφημα το οποίο βοηθούσε στο άνοιγμα της μήτρας. Το ελίχρυσον, που βοηθούσε την εμμηνορροή, το χρησιμοποιούσαν τα κορίτσια της Σπάρτης για να φτιάχνουν στεφάνια για την Ήρα. Στον ύμνο του Αλκμάνα ένα κορίτσι παρακαλεί: *«Σε ικετεύω και σου φέρνω στεφάνι από ελίχρυσο και κύπερη»*. Μια από τις ιδιότητες της Juno, της θεάς Ήρας των Ρωμαίων ήταν να βοηθάει την εμμηνορροή. Αυτή, η Άρτεμις και η Αφροδίτη λατρεύονταν σαν θεές της γέννας. Από όλα τα φυτά στην αρχαιοελληνική παράδοση το ποιο οικείο ήταν το ρόδι. Η Δήμητρα εικονιζόταν σταθερά να κρατάει στο χέρι της μια παπαρούνα ή ένα ρόδι ή και τα δυο (Roscher W. H. «Ausfuhrliches Lexicon der Griechiscen und Romischen Mytologie» Leipzig 1884-1937 τόμος II. σελ. 1342-3 και 1345).

Το άγαλμα της Αθηνάς Νίκης, στην Αθήνα, όπως περιγράφεται στα

«Αποσπάσματα» του Ηλιόδωρου είχε ασπίδα στο δεξί και ρόδι στο αριστερό χέρι.

Στην Ολυμπία τό χέρι του αγάλματος του αθλητή Μίλωνα, που ήταν ιερέας της Ήρας, κρατούσε ένα ρόδι. Το άγαλμα της ίδιας της θεάς στο Άργος έφερε σκήπτρο στο ένα χέρι και ρόδι στο άλλο. Αναφερόμενος σε αυτό ο Παυσανίας γράφει: *«Το λεγόμενο για τη σημασία του ροδιού είναι ιερό μυστικό και δε θα μιλήσω γι αυτό εδώ»* (Παυσανίας 2. 17,4).

Το λαμπρό κόκκινο χρώμα του καρπού της ροδιάς και του σπόρου του (κόκκος) έδωσαν το όνομα στο γνωστό χρώμα. Παλιά παράδοση, που ακολουθούσαν τουλάχιστον μέχρι τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα, οι κάτοικοι των Βαλκανίων, αναφέρεται στην πίστη τους πως τα κόκκινα λουλούδια παρακινούσαν πάντα το αίμα (βλέπε McKenzie «The Infancy of Medicine» σελ. 247-249).

Το ρόδι ήταν σημάδι του αίματος. Αυτό υπονοείται γενικά, αλλά η πραγματική έννοια του συμβόλου είναι δύσκολο να προσδιοριστεί. Θεωρείται συνήθως σύμβολο του θανάτου. Αυτή είναι η σημασία του σε ξεχωριστές περιπτώσεις. Αναφέρεται πως ξεφύτρωσε από το αίμα του Διόνυσου όταν αυτός κατακρεουργήθηκε από τους Τιτάνες. Άνθισε πάνω στο πτώμα του αυτόχειρα Μενοικέα και φυτεύτηκε πάνω στον τάφο του Ετεοκλή από τις Ερινύες, που του έφεραν το θάνατο. Τα ρόδια επίσης στα όνειρα προμηνούσαν το θάνατο. Θεραπευτικά το χρησιμοποιούσαν στην εμμηνοροή και την εγκυμοσύνη. Αυτό σημαίνει πως στα χέρια της Δήμητρας είχε την ίδια αξία με την παπαρούνα, που περιγράφεται ρητά σαν σύμβολο της γονιμότητας.

Με τη μυρτιά, που σχετίζεται με το ρόδι, έφτιαχναν στεφάνια για τους ιεροφάντες της Ελευσίνας (Σχολιαστής Σοφοκλή «Οιδίπους επί Κολωνώ» 683 και Σχολιαστής Αριστοφάνη «Βάτραχοι» 330). Σύμφωνα με τις μαρτυρίες του Πορφύριου και του Παυσανία, στα Αρκαδικά Μυστήρια της Δέσποινας (Περσεφόνης) αλλά και στα Ελευσίνια Μυστήρια ήταν απαγορευμένος καρπός. Στην Αθήνα, οι γυναίκες που γιόρταζαν τα Θεσμοφόρια απαγορευόταν να τρώνε ρόδια και να έχουν γενετήσια επαφή. Στον «Προτρεπτικό» του Κλήμη της Αλεξάνδρειας αναφέρεται ότι κάθε νύχτα κοιμούνταν σε στιβάδες από λυγαριές, οι οποίες είχαν τη διπλή ιδιότητα να εμποδίζουν δηλαδή τη γενετήσια επαφή και να διώχνουν τα φίδια.

Από τα παραπάνω στοιχεία, που αποτελούν ένα μικρό δείγμα της εσωτερικής φυτολογίας των αρχαίων Ελλήνων, οδηγούμαστε σε ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις: Φαίνεται ότι η «βοτανομαγεία», δεν αφορούσε μόνο την πρακτική της γονιμικής διαδικασίας. Η χρήση βοτάνων, φυτών και καρπών στα μυστηριακά δρώμενα, καθώς και τα ιερά αναθήματα στις θεές που είχαν σχέση με τη γενετήσια επαφή, υποδηλώνουν παμπάλαιες παρακαταθήκες γνώσης που προφανώς είχαν σχέση με την ευγονία και, πιο πέρα από αυτή, με το μυστικό της δημιουργίας του κόσμου. Το αντιλαμβανόμαστε στον κρίνο της Αφροδίτης, αλλά και στον καρπό της ροδιάς, που σήμερα χρησιμοποιείται σαν υπερβατικό μέσο για την επαφή με τις ψυχές των νεκρών. Οι απαρχές, η έννοια του απαγορευμένου καρπού, τα Χρυσά Μήλα των Εσπερίδων ή η σταχυοφόρος θεά σηματοδοτούν νέους δρόμους έρευνας.

Στο εύρος της έρευνας αυτής, θα πρέπει μεταξύ άλλων να αναζητηθούν: Οι υπερβατικές διαδικασίες που υποκρύπτονται πίσω από τις ιδιότητες των θεών του κόσμου, όπως αυτοί παρουσιάζονται στον πλατωνικό «Τίμαιο», η εσωτερική διάσταση της διατροφής και η ευθύνη του ανθρώπου για τη σωστή επιλογή και τον καταμερισμό της τροφής (πνευματικής και σωματικής), η αλληγορία του απαγορευμένου καρπού, το μυστικό των ονοματοθετών των άστρων και των αστερισμών και, ιδιαίτερα, η κοσμική σημασία του πλανήτη μας που βρίσκεται στο Τοπικό Σμήνος Γαλαξιών, οι οποίοι αποτελούν μέρος του Υπερσμήνους της Παρθένου.

ΒΙΒΛΙΟ παρουσίαση

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

(Επιλογή και σχέδια : Σούζαν Χέιγουορντ)

Εκδ. ΚΕΔΡΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Όταν αναρωτιέστε: «τι πρέπει να κάνω;» «Τι νόημα έχει αυτή η εμπειρία στην εξέλιξή μου;» Εκείνη τη στιγμή ανοίξτε τον οδηγό σε μια σελίδα στην τύχη και βρείτε την απάντηση που αναζητάτε. Με τον οδηγό για την εξέλιξη της ψυχής, θα κατορθώσετε να συνειδητοποιήσετε, ότι κάθε ερώτημα μπορεί να μετετραπεί σ' ένα δώρο ζωής.

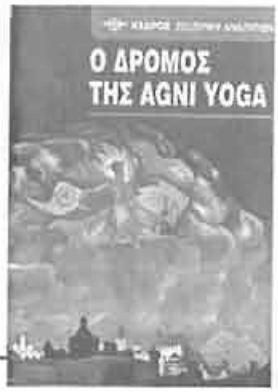

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ AGNI YOGA

Εκδ. ΚΕΔΡΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Η Άγκνι Γιόγκα είναι η Επιστήμη του Πυρός, της θεμελιώδους ενέργειας της ζωής.

Βασικός σκοπός του παρόντος βιβλίου είναι να διευκολύνει τη μελέτη και κατανόηση της διδασκαλίας δίνοντας πληροφορίες για την προέλευση, το χαρακτήρα και τους στόχους της Άγκνι Γιόγκα και αναλύοντας βασικές έννοιες της διδασκαλίας.

ΤΣΑΚΡΑΣ, ΓΙΟΓΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

ΒΕΡΝΕΡ ΜΠΟΜ Εκδ. ΚΕΔΡΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

Στη Γιόγκα μπορούμε να βρούμε ένα δρόμο για να συνδέσουμε το ανθρώπινο πνεύμα με την πραγματικότητα του υπερφυσικού κόσμου. Στο βιβλίο «Τσάκρας, Γιόγκα και Συνείδηση» ο συγγραφέας παρουσιάζει με τρόπο εύκολα κατανοητό, τη φύση και τις λειτουργίες των Τσάκρας και εξηγεί πως μέσα από τη «διαδικασία χαλιναγώγησης» της Γιόγκα ο άνθρώπος μαθαίνει να κυριαρχεί όλο και περισσότερο στις κυριότερες περιοχές της ψυχής ώστε να υπακούουν στον αληθινό εαυτό.

ΤΡΙΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΧΟΡΔΗ

ΤΟΜΑΣ Μ. ΓΟΥΑΪΤ

Εκδ.ΚΕΔΡΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ

(Οι εσωτερικές διδασκαλίες του KARATE- DO και το μυστικό ταξίδι ενός πολεμιστή ιερέα).

Το βιβλίο αυτό έχει σκοπό να υπενθυμίσει σε κάθε εκπαιδευόμενο, ανεξαρτήτως σχολής, ότι η σωματική δραστηριότητα είναι αποτέλεσμα και όχι αιτία. Τόσο οι ατομικές όσο και οι συλλογικές μας ενέργειες πρέπει πρώτα απ' όλα να διέπονται από πρόθεση και διαύγεια.

"Ο μικρός Πλανήτης που θέλησε να γίνει Αστέρι"

Ένα παραμύθι για παιδιά; Ίσως ναι, αλλά για παιδιά κάθε ηλικίας

"Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ ΠΕΤΡΟΒΝΑ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ."

Μια αδιαφιλονίκητη βάση της σύγχρονης επιστημονικής, *καλλιτεχνικής, πολιτιστικής και κοινωνικοπολιτικής επικαιρότητας του έργου της.*

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Είναι ένα θέμα που έχει αναστατώσει τα τελευταία χρόνια τους κύκλους των ψυχολόγων.

ΟΝΕΙΡΑ : ΜΑΝΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ

Ο άνθρωπος και το περίεργο προνόμιο του, να είναι πολίτης δύο κόσμων.

και άλλα θέματα εσωτερισμού και φιλοσοφίας.

Τριμηνιαία Σεμινάρια Φιλοσοφίας

Γνωριμία με την Αρχαία Σοφία

Δώσε Δύναμη στη Ψυχή σου!

- Επταπλή Σύνθεση του Ανθρώπου, Μετενσάρκωση
- Μαγεία και Επιστήμη στην Αρχαία Αίγυπτο
- Ο Μύθος της Σπηλιάς του Πλάτωνα
- Βούδας - Κομφούκιος - Λάο Τσε
- Τα Μυστήρια του Θιβέτ
- Γιν/Γιάνγκ και Ταό
- Κάρμα-Δάρμα

ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ & ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

www.nea-acropoli.gr

Το Πολιτιστικό κέντρο Νέα Ακρόπολη στηρίζει
το Έτος των Ηνωμένων Εθνών για το Διάλογο Μεταξύ των Πολιτισμών